

PLÁN ROZVOJA OBCÍ
BARA, BORŠA, ČERNOCHOV

Plán rozvoja obcí Bara, Borša, Černochovej je vlastníctvom, imaním
obcí Bara, Borša, Černochovej.

Plán rozvoja obcí Bara, Borša, Černochovej
je autorským dielom združenia slovedu, o.z.

**Autorské práva na systém, formu a obsah spracovania a zoradenia jednotlivých informácií
sú vyhradené pre spracovateľa projektu – združenie slovedu, o.z. a sú jeho vlastníctvom.
Akékoľvek zneužitie autorského práva fyzickou alebo právnickou osobou, kopírovanie celku,
alebo jeho jednotlivých častí, alebo iné zneužitie má za následok trestnoprávnu zodpovednosť!**

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **BARA, BORŠA, ČERNOCHOV**

Názov:	Program rozvoja obcí Bara, Borša, Černochovej na roky 2016 – 2022
Územné vymedzenie :	Košický samosprávny kraj Obce: Bara Borša Černochovej
Územný plán obce schválený:	áno
Dátum schválenia PRO:	december 2015
Dátum platnosti:	1. január 2016 – 31. december 2022
Publikovaný verejne:	1. január 2016
Spracovateľ:	slovedu, občianske združenie Jesenná 6, 040 01 Košice, IČO: 42247438 Registrácia: Ministerstvo vnútra SR VVS/1-900/90-391 53

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **BARA, BORŠA, ČERNOCHOV**

OBSAH

ÚVOD		5
	1. PLÁN ROZVOJA OBCÍ BARA, BORŠA, ČERNOCHOV	5
	1.1 ÚČEL PLÁNU ROZVOJA OBCÍ A JEHO PRÍPRAVA	5
	1.2 ZÁMER SPRACOVANIA PLÁNU ROZVOJA OBCÍ	5
	1.3 HARMONOGRAM SPRACOVANIA PLÁNU ROZVOJA OBCÍ	6
	1.4 VÝCHODISKOVÉ KONCEPČNÉ DOKUMENTY	6
	1.5 ZOZNAM ANALYZOVANÝCH KONCEPČNÝCH DOKUMENTOV	6
	1.6 HODNOTENIE PREDCHÁDZAJÚCEHO PHSR	6
	1.7 OSNOVA PLÁNU ROZVOJA OBCÍ	7
A	ANALYTICKÁ ČASŤ	7
	2. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O OBCIACH BARA, BORŠA, ČERNOCHOV	7
AI	ANALÝZA VNÚTORNÉHO PROSTREDIA	9
	3. KRAJINA	9
	4. OBYVATEĽSTVO	10
	5. OBČIANSKA VYBAVENOSŤ A ZÁZEMIE	13
	6. ŠKOLSTVO	14
	7. EKONOMIKA A RIADENIE SAMOSPRÁVY	15
	8. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	17
	9. KULTÚRA A ŠPORT	18
	10. STAV PROJEKTOVEJ PRIPRAVENOSTI	19
	11. ZHODNOTENIE VNÚTORNÉHO PROSTREDIA OBCÍ	19
AII	ANALÝZA VONKAJŠIEHO PROSTREDIA	20
	12. EKONOMICKÉ SUBJEKTY A ZAMESTNÁVATELIA V OBCIACH	20
	13. NEPODNIKATEĽSKÉ SUBJEKTY	22
	14. DOPRAVNÁ INFRAŠTRUKTÚRA	23
	15. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	23
	16. HISTORICKÉ A KULTÚRNE PAMÄTIHODNOSTI, PRÍRODNÉ ÚKAZY A POZORUHODNOSTI	25
	17. ZHODNOTENIE VONKAJŠÍCH VPLYVOV OBCÍ	25
AIII	ZHODNOTENIE SÚČASNÉHO STAVU ÚZEMIA A SWOT	26
B	STRATEGICKÁ ČASŤ	29
	18. VYMEDZENIE POJMOV	29
	19. VÍZIA OBCÍ	29
	20. PRIORITY A CIELE	29
	21. ZÁPIS O VEREJNOM PREROKOVANÍ STRATEGICKEJ ČASTI PLÁNU ROZVOJA OBCÍ	34
C	PROGRAMOVÁ ČASŤ	35
	22. PREHĽAD OPATRENÍ	35
	23. INDIKÁTORY OPATRENÍ	44
D	REALIZAČNÁ ČASŤ	46
	24. MANAŽMENT PLÁNU ROZVOJA OBCÍ	46
	25. MONITOROVANIE A HODNOTENIE PLÁNU ROZVOJA OBCÍ	47
	26. KOMUNIKÁCIA PLÁNU ROZVOJA OBCÍ	49
	27. AKČNÝ PLÁN NA ROKY 2016 - 2017	49
E	FINANČNÁ ČASŤ	51
ZÁVER		53
	ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK	55

ÚVOD

Obce Bara, Borša, Černochovo plánovanie svojho rozvoja deklarovali tým, že majú záujem transparentne pripraviť a následne obecnými zastupiteľstvami schváliť kvalitný a kvalifikovaný Plán rozvoja svojich obcí pre programovacie obdobie 2014 – 2020 s presahom do roku 2022 v nadväznosti na aktuálnu legislatívu, ako aj v nadväznosti na priority a ciele Stratégie Európa 2020.

Plán rozvoja obcí je koncepčný dokument, ktorý popisuje kľúčové javy v obciach, hodnotí ich a navrhuje k nim dlhodobé priority a opatrenia. Ich realizácia by mala viesť k pozitívnemu rozvoju daného územia. Plán rozvoja obcí je materiálom, ktorý vychádza zo znalosti daného územia, starostlivo mapuje jeho zdroje a usiluje o dosiahnutie „verejného prospechu“. Plán rozvoja odpovedá na otázku, ako naďalej koordinovať činnosť vo vnútri obcí, aby sa dosiahlo riešenie problémov, ktoré sú spoločné pre všetkých obyvateľov obcí. Využíva silné stránky a príležitosti a minimalizuje slabé stránky a ohrozenia v prospech stanovenia reálnych cieľov.

1. PLÁN ROZVOJA OBCÍ **BARA, BORŠA, ČERNOCHOV**

1.1 ÚČEL PLÁNU ROZVOJA OBCÍ A JEHO PRÍPRAVA

Kľúčovou ambíciou pri príprave Plánu rozvoja obcí je skutočnosť, že využitie finančných, materiálnych a ľudských zdrojov je limitované a je potrebné ich užívanie plánovať tak, aby z toho mali obce a ich obyvatelia čo najväčší úžitok. Skúsenosť z predchádzajúcich rokov potvrdila, že šikovným manažmentom sa to dá. Starosta a starostky zúčastnených obcí sa dohodli, že vzhľadom na veľkosť jednotlivých obcí, ktoré spolu susedia a v nadväznosti na dlhodobú prirodzenú a spontánnu spoluprácu pripravujú Plán rozvoja svojich obcí spoločne.

Plán rozvoja obcí do roku 2022 je strednodobým plánom pre plynulé pokračovanie naštartovaných dlhodobých procesov, ktoré vedú ku zlepšeniu sociálno-ekonomických podmienok života zúčastnených obcí a ich obyvateľov. Je návodom pre spoločné ale aj pre individuálne projekty jednotlivých obcí, ich podnikateľského zázemia, spolkov, či záujmových organizácií pri spoločnom úsilí o vlastný rozvoj. Plán rozvoja obcí slúži ako podklad pre zdôvodňovanie finančných potrieb pri využívaní štátnych zdrojov a súčasne je potrebnou podmienkou k získaniu dotácií z fondov Európskej únie (EÚ).

Reprezentanti obcí poverili spracovaním svojho rozvojového dokumentu odborníkov občianskeho združenia slovedu a stanovili spoločne pracovnú aj riadiacu skupinu. Kľúčovými partnermi spracovateľa sa stali starostky a starosta zúčastnených obcí. Starostovia obcí prihliadali na záujmy rozvoja svojich obcí, ale aj na záujmy podnikateľov a ďalších subjektov, ktoré priamo aj nepriamo svojim pôsobením ovplyvňujú ich rozvoj. Plán rozvoja obcí tak svojim reálnym obsahom zodpovedá potrebám obyvateľov jednotlivých obcí samostatne a subjektom v nich pôsobiacich.

1.2 ZÁMER SPRACOVANIA PLÁNU ROZVOJA OBCÍ

NÁZOV DOKUMENTU	Program rozvoja obcí Bara, Borša, Černochovo na roky 2016 - 2022
FORMA SPRACOVANIA	Plán rozvoja obcí je spracovaný „na kľúč“ s podporou reprezentantov zúčastnených obcí. Pri spracovaní Plánu rozvoja je použitá kombinácia expertnej a komunitnej metódy, kde návrhy častí Plánu rozvoja boli doplňované, pripomienkované starostami s cieľom dosiahnuť maximálnu dohodu o rozvoji obcí. Zdrojom informácií boli obecné úrady, Štatistický úrad, Katastrálny úrad a ďalšie. Spracovatelia vychádzali z poznatkov od manažmentu obcí, využili získané iniciatívne návrhy zo stretnutí s riadiacou skupinou a s pracovnou skupinou. Plán rozvoja obcí je v súlade s koncepčnými dokumentmi vyšších územných celkov aj v súlade s aktuálnou legislatívou.
RIADENIE PROCESU SPRACOVANIA	Proces spracovania aktualizácie Plánu rozvoja koncepčne aj metodicky riadil spracovateľ: slovedu, o.z. Manažéri za spracovateľa: JUDr. Monika Jurčová Ing. Alžbeta Naďová

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **BARA, BORŠA, ČERNOCHOV**

	Riadiaca skupina: Albert Csizmadia – starosta obce Bara Ing. Tünde Vargová – strostka obce Borša Angela Kálmánová – starostka obce Černochovo Pracovná skupina: Ing. František Džubák Mgr. Zuzana Lacková Ing. Gejza Csizmadia Ing. PhDr. Ladislav Hreňo Mgr. Kristína Pappová Rosohová Štefan Laczko
OBDOBIE SPRACOVANIA	Plán rozvoja obcí bol spracovaný v období júl 2015 – november 2015
FINANCOVANIE SPRACOVANIA	Plán rozvoja obcí bol spracovaný v nadväznosti na Zmluvy o dielo medzi zúčastnenými obcami Bara, Borša, Černochovo a spracovateľom za dohodnutú cenu za dielo.

Zdroj: spracovateľ

1.3 HARMONOGRAM SPRACOVANIA PHSR

TERMÍN: júl - november 2015	VII	VIII	IX	X	XI
Úvod					
Analytická časť					
Strategická časť					
Programová časť					
Realizačná časť					
Finančná časť					
Záver					

Zdroj: spracovateľ

1.4 VÝCHODISKOVÉ KONCEPČNÉ DOKUMENTY

Právnym rámcom spracovania Programu rozvoja obcí sú ustanovenia zákona č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov. Plán rozvoja obcí sa opiera aj o viacročné rozpočty zúčastnených obcí.

1.5 ZOZNAM ANALYZOVANÝCH KONCEPČNÝCH DOKUMENTOV

NÁZOV DOKUMENTU	PLATNOSŤ DOKUMENTU	ÚROVEŇ DOKUMENTU	ZDROJ
Stratégia Európa 2020 a Partnerská dohoda SR na roky 2014 – 2020	2020	nadnárodná	www.mindop.sk
Národná stratégia regionálneho rozvoja SR (NSRR)	2030	národná	www.mindop.sk
Integrovaný regionálny operačný program „IROP“	2020	národná	www.mindop.sk

Zdroj: spracovateľ

1.6 HODNOTENIE PREDCHÁDZAJÚCEHO PHSR

Obce Bara, a Černochovo v predchádzajúcom období nemali spracovaný PHSR.

1.7 OSNOVA PLÁNU ROZVOJA OBCÍ

Plán rozvoja obcí formuluje aktuálne kľúčové problémy jednotlivých obcí, jasne definuje ich strategické ciele, rozvojové priority a opatrenia. Navrhuje rad na seba nadväzujúcich krokov, ktorými sa koordinuje činnosť vo vnútri obcí tak, aby sa dosiahlo riešenie problémov v prospech obyvateľov. Plán rozvoja obcí je spracovaný v zhode s programovými princípmi Európskej únie, ktoré kladú dôraz na plánovanie a súlad medzi názormi verejnej správy, podnikateľského a občianskeho sektora. Plán rozvoja je v súlade s prijatými koncepciami štátu, vyššieho územného celku, rezortnými stratégiami, záujmami ochrany životného prostredia aj kultúrneho dedičstva. Jeho obsahová štruktúra zodpovedá aktuálnym potrebám a člení sa na

- Úvod
- Analytická časť
- Strategická časť
- Programová časť
- Realizačná časť
- Finančná časť
- Záver
- Prílohy

A. ANALYTICKÁ ČASŤ

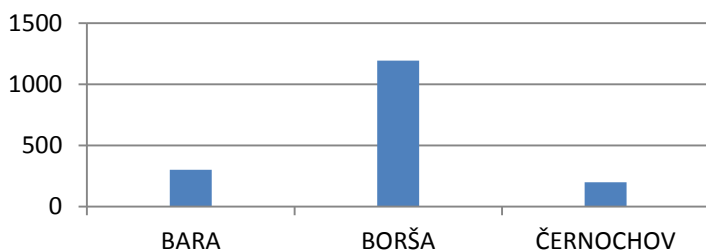
2. ZÁKLADNÉ ÚDAJE O OBCIACH BARA, BORŠA, ČERNOCHOV

2.1 PREHLAD ZÁKLADNÝCH ÚDAJOV OBCIACH

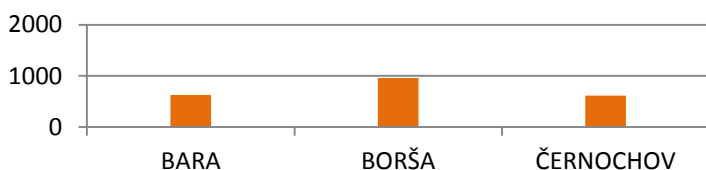
Tabuľka Základné údaje o obciach

OBEC	POČET OBYVATEĽOV	KATASTRALNA VÝMERA (ha)
BARA	300	625,2
BORŠA	1 194	955
ČERNOCHOV	199	615,64

Zdroj: obce Bara, Borša, Černochovo, 2015, stav k 31. 8. 2015

Graf Porovnanie obcí podľa počtu obyvateľov

Graf Porovnanie obcí podľa katastrálnej výmery

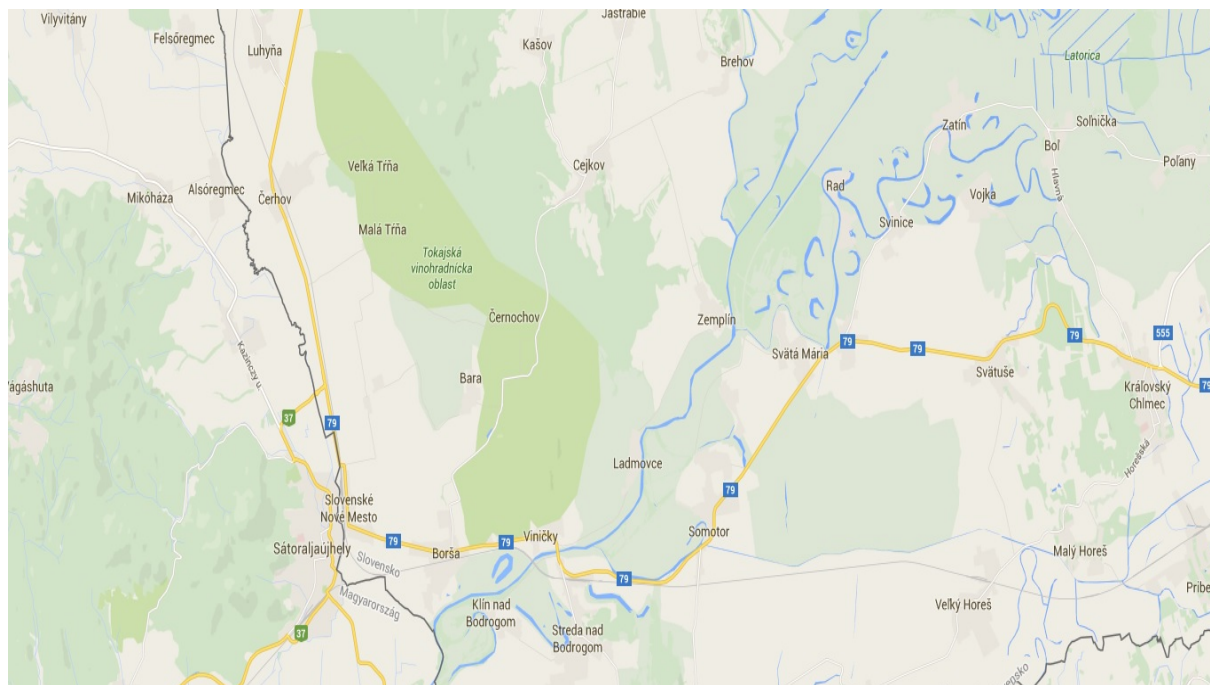
PLÁN ROZVOJA OBCÍ **BARA, BORŠA, ČERNOCHOV**

2.2 GEOGRAFICKÁ POLOHA OBCÍ

Obce Bara, Borša a Černochovej sa nachádzajú v Potišskej nížine na juhozápadných výbežkoch Zemplínskych vrchov na východnom Slovensku, v okrajovej polohe v rámci okresu Trebišov aj v rámci Košického kraja v nadmorskej výške priemerne cca 100m. Okresné mesto Trebišov je vzdialené od obcí cca 25 km, krajské mesto Košice cca 60 km.

Obec Borša susedí s Maďarskom a leží na dopravných trasách tvorených železničnou traťou Košice–Čierna nad Tisou a cestou I. triedy č.1/79 Trebišov - Kráľovský Chlmec – Čierna - Ukrajinská republika. Obce Bara, Borša a Černochovej sú vzájomne prepojené cestami II. a III. triedy. Svojou polohou tvoria prirodzený mikroregión na pravom brehu rieky Bodrog. Cez obce preteká Baranský a Boršanský potok. Klíma je v oblasti teplá, mierne suchá s chladnou zimou.

Katastrálne územia obcí Bara a Černochovej sú súčasťou vinohradníckej oblasti Tokaj, obec Borša tvorí s ďalšími obcami „nárazníkovú zónu“ Tokajskej vinohradníckej oblasti. Vinohradnícka oblasť Tokaj s výmerou 908 ha je najmenšou zo šiestich vinohradníckych oblastí Slovenska. Tvorí ju 7 obcí trebišovského okresu: Bara, Čerhov, Černochovej, Malá Trňa, Slovenské Nové Mesto, Veľká Trňa a Viničky.

Obrázok Mapa polohy obcí Bara, Borša, Černochovej

2.3 HISTÓRIA OBCÍ

Najstaršie písomné správy o dedine **Bara** sú od roku 1296, kde sa Bara uvádza ako jednotná obec. Rozdelenie na Veľkú (Naghbary) a Malú Baru (Kysbary) sa prvý raz spomína v roku 1416. Obec bola majetkom zemanov a často menila zemepánov. Dnešná obec vznikla zlúčením dedín Veľká Bara (Nagybári) a Malá Bara (Kisbári) v roku 1960.

V chotári obce sa nachádzajú stopy sídliska z 9. a 10. storočia. V tejto lokalite sa našli najstaršie doklady o úmyselnom vypaľovaní hliny na východe Slovenska. Čiže obyvatelia obce sa tu okrem vinohradníctva zaoberali aj hrnčiarstvom. Najstaršie písomné zmienky o vinohradníctve v obci pochádzajú z roku 1475.

Stredoveký kostol v Malej je zapísaný v ústrednom zozname kultúrnych pamiatok. Románska dispozícia stavby evanjelického reformovaného kostola pochádza zo začiatku 13. storočia. Kostol

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **BARA, BORŠA, ČERNOCHOV**

v 15. storočí bol rozšírený, loď a veža sú gotické. Evanjelický reformovaný kostol vo Veľkej Bare pochádza z roku 1801, v roku 1890 bol prestavaný.

Obec **Borša** sa nachádza v okrese Trebišov v Košickom samosprávnom kraji. Borša sa nachádza na Východoslovenskej nížine cez ktorú preteká rieka Bodrog. V obci sa nachádza kaštieľ F. II. Rákocziho zo 16. storočia, románsko – gotický kostol z polovice 13. storočia a 100 ročná zvonica. V Borši možno predpokladať kostol z obdobia pred 13. storočím, avšak najstaršie viditeľné románske časti doterajšieho kostola pochádzajú z polovice 13. storočia. Písomné správy o kostole poznáme až od 16. storočia. Na prelome 16. a 17. storočia bola Borša malou dedinou s poddanským, šľachtickým i farským obyvateľstvom. Postupne však poddanské domácnosti chudobneli a ubúdali ich. Najneskôr na prelome 17. a 18. storočia poddanských domácností v Borši pribúdalo. V roku 1715 tam hospodárilo 13, v roku 1720 už 14 sedliackych domácností.

Prvá písomná zmienka o obci **Černochove** sa datuje od roku 1298, kedy sa nazývala Chenohou. V ďalšom historickom vývoji sa jej názov menil nasledovne: z roku 1475 je písomne doložený názov Chrnazo, v roku 1487 Charnaho, v roku 1773 Čžernahow, v roku 1920 Černahov a v roku 1927 Černohov. Po maďarsky sa obec úradne nazývala Csernahó a Csarnahó. Obec, ktorá sa rozprestiera v podhorí Zemplínskych vrchov s tradíciou výroby znamenitých vín, často menila v priebehu svojho vývoja zemepánov. Koncom 15. storočia patrila Rozgonyiovcovi, v 16. storočí Palócziovcovi, Dobovcovi, Perényiovcovi. Najviac Černochove utrpel počas povstania Františka II. Rákocziho a po mórovej epidémii koncom prvého desaťročia 18. storočia. V 19. storočí vlastnila tunajšie majetky grófska rodina Wallisovcov. Obyvatelia sa zaoberali vinohradníctvom, poľnohospodárstvom a pestovaním čerešieň. V roku 1927 zničil takmer celú obec veľký požiar a trvalo niekoľko rokov, kým obyvateľstvo obce zničený Černochove opäť obnovilo. V roku 1938 – 1944 bola pripojená k Maďarsku. Architektonickou dominantou obce je klasicistický kostol reformovanej kresťanskej cirkvi, ktorý bol postavený v roku 1793. Veža kostola je z 19. storočia.

A I. ANALÝZA VNÚTORNÉHO PROSTREDIA

3. KRAJINA

3.1 CHARAKTERISTIKA ÚZEMIA OBCÍ A VYUŽITIE KRAJINY

Charakteristickou pre obce je prevaha poľnohospodárskych pozemkov, ktoré tvoria približne 73% celkového územia obcí. Z nich prevláda hlavne orná pôda. Obec Borša charakterizuje úrodná pôda popretkávaná mŕtvymi ramenami rieky Bodrog a obce Bara a Černochove charakterizujú vinohrady, ktoré sa rozprestierajú na tufových pôdach. Sú súčasťou vinohradníckej oblasti Tokaj, obec Borša tvorí „nárazníkovú zónu“ Tokajskej vinohradníckej oblasti. Vinohradnícka oblasť Tokaj s výmerou 908 ha je najmenšou zo šiestich vinohradníckych oblastí Slovenska. Tvorí ju 7 obcí trebišovského okresu: Bara, Čerhov, Černochove, Malá Trňa, Slovenské Nové Mesto, Veľká Trňa a Viničky. Tokajská vinohradnícka oblasť je chránená zákonom číslo 332/1996 Z.z. v znení neskorších predpisov. Napriek svojej malej rozlohe je Tokajská oblasť svetovo známa. Je to jedna z mála oblastí na svete, kde možno dopestovať hrozno na výrobu prírodne sladkých vín. Keďže ide o jednu z najteplejších oblastí krajiny, patrí tento región do najkvalitnejšej kategórie z hľadiska pestovania viniča v rámci Slovenska. V niektorých rokoch slnko vyhrieva tokajské vinice až 2 200 hodín ročne. Práve výdatné slnečné žiarenie a pôda, na ktorej sa vínná réva pestuje sa podieľajú na špecifickej a jedinečnej chuti tokajského vína.

Pôdu obcí tvoria horniny sopečného pôvodu, ktoré dokážu veľmi dobre akumulovať teplo. Veľmi dôležitú úlohu hrá počasie, dlhá, slnečná jeseň, ktorá umožní, aby vyzrievajúce bobule napadla ušľachtilá pleseň *Botrytis cinerea*, ktorá bobule vysuší a vytvorí cibéby – hrozienka, bez ktorých kvalitné tokajské víno nemožno vyrobiť.

V chotároch obcí je bohatý výskyt lesných porastov, ktoré sú charakteristické zmiešanými ihličnato-listnatými drevinami. Vyskytujú sa tu kroviská, zbierajú sa huby aj liečivé rastliny. Z drevín prevažuje borovica lesná, silne premiešaná brezou bradavičnatou. Čiastočne sa tu objavuje aj smrek. Kvalitnejšie dreviny ako hrab obyčajný a buk lesný sa vyskytujú len ojedinele.

V lesoch a ich okolí sú dobré existenčné podmienky pre vysokú aj nízku zver. Často možno vidieť aj čriedy sŕn. V menšej miere sa vyskytuje jazvec obyčajný, líška obyčajná, mačka divá. Hojne sa vyskytuje kuna lesná, kuna skalná, tchor obyčajný. V celej oblasti sa vyskytuje veľké množstvo vtáctva rôzneho druhu.

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **BARA, BORŠA, ČERNOCHOV**

Územie obcí obsahuje približne 2,63 % vodnej plochy, zastavaná plocha tvorí takmer 5 %. Ostatné plochy zahrňujúce cesty, chodníky, drobnú zeleň, manipulačné plochy tvoria takmer 7 % územia obcí. Podrobný prehľad o využívaní územia v jednotlivých obciach je uvedený v dvoch nasledujúcich tabuľkách:

Tabuľka: Využívanie pozemkov obcí

OBEC	POĽNO-HOSPODÁRSKE POZEMKY	LESNÉ POZEMKY	VODNÉ PLOCHY	ZASTAVANÉ PLOCHY	OSTATNÉ PLOCHY	CELKOM
BARA	536,2	40	0,9	41,4	6,8	625,3
BORŠA	725	0	55	36	139	955
ČERNOCHOV	332,64	246,64	1,93	30,58	3,85	615,64
SPOLU CELKOM	1 593,84	286,64	57,83	107,98	149,65	2 195,94
% k ploche celkom	72,58	13,05	2,63	4,92	6,82	100

Uvádzané v ha.

Zdroj: obce Bara, Borša, Černochovo, 2015

Tabuľka: Využívanie poľnohospodárskej pôdy v obciach

OBEC	DRUH POZEMKU					CELKOM
	ORNÁ PÔDA	ZÁHRADY	VINICE	OVOCNÉ SADY	LUKY, PASTVINY	
BARA	147,3	30,7	194,2	0	164	536,2
BORŠA	537	67	0	0	53	657
ČERNOCHOV	136,84	13,8	112,47	0	69,53	332,64
SPOLU CELKOM	821,14	111,5	306,67	0	286,53	1 525,84
% k ploche celkom	53,82	7,3	20,10	0	18,78	100

Uvádzané v ha.

Zdroj: obce Bara, Borša, Černochovo, 2015

4. OBYVATEĽSTVO

4.1 VÝVOJ POČTU OBYVATEĽOV

Dlhodobý vývoj počtu obyvateľov vypovedá o stabilizovanom demografickom vývoji obcí v sledovanom období. Počet obyvateľov v jednotlivých obciach kolíše, ale výrazne sa nemení. Tento stabilizovaný stav v dlhodobom horizonte pozitívne ovplyvňuje rozvoj obcí, ich ekonomický vývoj a motivuje starostov vytvárať ústretové podmienky pre rozvoj individuálnej výstavby domov a stabilizáciu mladých rodín v obci. Hustota osídlenia je približne 77,1 obyvateľov na 1 km².

Vzhľadom na historický vývoj a blízkosť hraníc s Maďarskou republikou prevažujú obyvatelia maďarskej národnosti – približne 4/5, naopak, obyvateľov hlásiacich sa k slovenským koreňom je len cca 1/5.

Tabuľka: Vývoj počtu obyvateľov v obciach

OBEC	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
BARA	349	341	339	336	321	313	308	301	300
BORŠA	1 119	1 128	1 142	1 156	1 167	1 177	1 185	1 194	1 194
ČERNOCHOV	205	203	207	208	195	201	199	200	199
SPOLU	1 673	1 672	1 688	1 700	1 683	1 691	1 692	1 695	1 693

Zdroj: obce Bara, Borša, Černochovo, 2015, stav k 31. 8. 2015

4.2 VEKOVÁ ŠTRUKTÚRA OBYVATEĽOV

V obciach je možné sledovať významný pomer obyvateľov v produktívnom veku ku „seniorom“. O vekovej štruktúre obyvateľov najlepšie vypovedá hodnota indexu starnutia, ktorá v obciach dosiahla hodnotu 1,68. Táto hodnota vyjadruje podiel obyvateľov v neproduktívnom veku (62 rokov a viac) ku počtu obyvateľov vo veku 0-15 rokov. V obciach Bara, Borša, Černochovo index starnutia potvrdzuje ustálenú demografickú rovnováhu, bez výrazného sklonu k starnutiu populácie.

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **BARA, BORŠA, ČERNOCHOV**

Tabuľka: Zastúpenie vekových kategórií v obciach

OBEC	0 – 15 ROKOV	15 – 30 ROKOV	30 – 62 ROKOV	VIAC AKO 62 ROKOV
BARA	40	58	145	57
BORŠA	160	189	583	243
ČERNOCHOV	11	38	96	54
SPOLU	211	285	824	354

Zdroj: obce Bara, Borša, Černochove, 2015

4.3 VZDELANOSTNÁ ŠTRUKTÚRA OBYVATEĽOV

Vzdelanie obyvateľov úzko súvisí so schopnosťami a zručnosťami uplatniť sa na trhu práce. Mimo väčších miest, v regiónoch kde prevažujú menšie obce je vzdelanostná úroveň obyvateľov tradične nižšia, čo síce prináša riziko vyššej nezamestnanosti, na druhej strane je to potenciál pre tradičné remeslá a prácu v poľnohospodárstve. Naopak, vyššie vzdelanie obyvateľov môže mať pozitívny vplyv na rozvoj ekonomického potenciálu obcí.

V obciach Bara, Borša, Černochove celkovo prevažujú obyvatelia v aktívnom veku so stredným odborným vzdelaním s maturitou, druhou najpočetnejšou skupinou ekonomicky aktívneho obyvateľstva sú obyvatelia s učňovským vzdelaním bez maturity. Približne podobný je aj počet obyvateľov so základným vzdelaním a bez vzdelania spolu.

Z reálneho podielu jednotlivých vzdelanostných kategórií vyplýva, že obyvatelia s odbornosťou sú silným potenciálom obcí.

Podiel vysokoškolsky vzdelaných ľudí nie je vysoký, ale nie je ani zanedbateľný a zodpovedá vzdelanostným trendom regiónu malých obcí, kde je potrebné za vzdelávaním odchádzať do vzdialenejších centier. Nižší záujem o vysokoškolské vzdelanie môže súvisieť aj s nedostatočnou možnosťou vysokoškolsky vzdelaných obyvateľov sa v regióne a v obciach realizovať a uplatniť svoju kvalifikáciu. Dôsledkom je často ich trvalý odchod do miest.

Tabuľka Vzdelanostná štruktúra obyvateľov

OBEC	BEZ VZDELANIA	ZÁKLADNÉ	UČŇOVSKÉ BEZ MATUREITY	STREDNÉ ODBORNÉ S MATUREITOU	VYSOKOŠKOLSKÉ
BARA	42	45	115	82	16
BORŠA	240	50	260	554	90
ČERNOCHOV	17	32	77	66	7
SPOLU	299	127	452	702	113

Zdroj: obce Bara, Borša, Černochove, 2015

4.4 ZAMESTNANOSŤ OBYVATEĽOV

Nedostatok pracovných príležitostí a nezáujem investorov priniesť ľuďom prácu do obcí a ich okolia je dlhodobou nepriaznivým problémom, ktorý má dopad na ekonomický rozvoj obcí, ale aj na sociálny, kultúrny a psychologický život ich obyvateľov. Starostovia obcí Bara, Borša a Černochove aktívne vyhľadávajú malých a stredných podnikateľov, ktorí by nadviazali na aktivity, ktoré v predchádzajúcom období zamestnávali ľudí z regiónu. Ponúkajú zároveň aj stimuly, ktoré sú síce obmedzené, ale môžu aspoň čiastočne motivovať budúcich možných zamestnávateľov. Starostovia obcí sa zároveň svojim obyvateľom snažia sprostredkovať informácie o pracovných príležitostiach v okolí, zaoberajú sa aj aktívnou politikou zamestnanosti, zabezpečujú rekvalifikáciu a poskytujú aj ďalšie poradenstvo. Celé úsilie pritiahnúť do obcí/mikroregiónu malých až stredných podnikateľov naráža na nedostatočnú dopravnú infraštruktúru ako zázemie pre budúcich možných záujemcov. Jediným zamestnávateľom v malých obciach je často len obecný úrad. Ekonomicky aktívni obyvatelia musia za prácou, hlavne v odvetviach priemyslu dochádzať do viac, alebo menej vzdialenejších miest, do iných regiónov a do zahraničia, predovšetkým do Čiech, Anglicka, Maďarska a Rakúska. Najväčšie uplatnenie v obciach a ich bezprostrednom okolí majú ekonomicky aktívni obyvatelia v poľnohospodárskych odvetviach, vo vinohradoch a v odvetviach základných služieb cestovného ruchu v pozícii podnikateľ – „samozamestnávateľ“.

Obyvatelia zamestnaní a pracujúci mimo obcí a bezprostredný región pracujú prevažne v odvetviach strojárstva a stavebníctva.

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **BARA, BORŠA, ČERNOCHOV**

Napriek zavádzaniu legislatívnych nástrojov na znižovanie nezamestnanosti sa dlhodobo nedarí do mikroregiónu a jeho širšieho okolia prilákať ekonomickými stimulmi takých investorov, ktorí by citeľne znížili vysokú nezamestnanosť obyvateľov obcí. Aj napriek tomu, že globálne je ekonomická kríza na ústupe, v obciach aj po roku 2010 výrazne neklesá počet nezamestnaných, počet dlhodobo nezamestnaných, počet občanov v hmotnej núdzi aj počet nezamestnaných obyvateľov pred dôchodkom. Trochu optimizmu dodáva využívanie niektorých stimulov na znižovanie nezamestnanosti mladých. Počet nezamestnaných absolventov nenarastá, ale stagnuje, podobne ako stagnuje aj počet absolventov rekvalifikačných kurzov, ktorí sa zamestnali vďaka tejto rekvalifikácii. Naopak, klesá počet obyvateľov, ktorí sa vedú zamestnať pomocou aktívnej politiky trhu práce a klesá aj počet obyvateľov zapojených v aktivačných prácach.

Obec Bara má aktuálne v roku 2015 dvoch uchádzačov o zamestnanie, ktorí vykonávajú menšie obecné služby formou aktivačných prác. Na obecnom úrade je vytvorené jedno pracovné miesto pre absolventskú prax. Obec Černochovej zamestnáva v rámci aktivačných činností dvoch uchádzačov o zamestnanie a v rámci dobrovoľníckej praxe jedného.

Tabuľka Základná charakteristika vývoja nezamestnanosti v obci Bara

OBEC	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Počet nezamestnaných mužov a žien spolu	25	28	43	58	46	42	36
Počet dlhodobo nezamestnaných	7	14	19	32	32	26	26
Počet občanov v hmotnej núdzi	60	56	57	69	78	59	62
Počet nezamestnaných absolventov	0	0	0	0	0	7	2
Počet nezamestnaných pred dôchodkom	0	0	0	0	1	0	0
Počet obyvateľ na aktivačných prácach	11	9	8	10	7	5	8
Počet obyvateľov na absolventskej praxi	0	0	0	0	0	2	0

Zdroj: obec Bara, 2015

Tabuľka Základná charakteristika vývoja nezamestnanosti v obci Borša

OBEC	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Počet nezamestnaných mužov a žien spolu	92	118	127	143	138	118	99
Počet dlhodobo nezamestnaných	53	60	57	68	70	64	52
Počet občanov v hmotnej núdzi	49	57	45	55	65	57	43
Počet nezamestnaných pred dôchodkom	7	7	3	3	11	16	14

Zdroj: obec Borša, 2015

Tabuľka Základná charakteristika vývoja nezamestnanosti v obci Černochovej

OBEC	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Počet nezamestnaných mužov a žien spolu	18	27	28	18	32	28	26
Počet dlhodobo nezamestnaných	6	7	18	10	12	18	17
Počet občanov v hmotnej núdzi	44	28	32	26	25	21	14
Počet nezamestnaných pred dôchodkom	6	6	10	8	10	7	8

Zdroj: obec Černochovej, 2015

4.5 DOMOVÝ A BYTOVÝ FOND

S demografickým vývojom obyvateľov v jednotlivých obciach a pracovnými príležitosťami v mikroregióne úzko súvisí aj rozvoj individuálnej výstavby a záujem mladých rodín nevystahovať sa do vzdialenejších centier, ale ostať v obci. Najväčší záujem o budovanie vlastného bývania mali obyvatelia pred rokom 1991. Za obdobie od roku 2006 sa v obciach postavilo minimum nových rodinných domov. Obec Bara má najväčší počet rodinných domov, ktoré sú postavené ešte do roku 1919. Obce sú tak motivované pripraviť pozemky pre individuálnu výstavbu a ponúknuť aj ďalšie motivačné nástroje, aby zvýčili záujem obyvateľov o trvalé bývanie vo svojich obciach.

Tabuľka Vek domového fondu v obci Bara

OBEC	POSTAVENÉ V ROKOCH				
	do 1919	1920 – 1970	1971 - 1991	1992 – 2005	2006 - 2014
POČET SPOLU	90	46	12	7	-

Zdroj: obec Bara, 2015

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **BARA, BORŠA, ČERNOCHOV**

Občania obcí žijú v rodinných domoch, čo zodpovedá dedinskému charakteru obcí a celého regiónu. Väčšina obývaných domov je využívaná na trvalé bývanie. Nezanedbateľný je počet domov, ktoré sú neobývané. Sú to domy, ktoré sú vekovo staré a na bývanie nevyhovujúce. Domy obývané len prechodne sú využívané na chalupy a víkendový oddych, kedy si obyvatelia väčších miest kupujú domy v malých obciach za účelom rekreácie, prechodného bývania, víkendového bývania a podobne. Tento trend je postupne badateľný aj v ostatných regiónoch. Najviac obecných bytov má obec Borša, obecné byty a byty s nízkym štandardom majú obce záujem budovať aj naďalej pre svojich občanov.

Tabuľka Prehľad domového a bytového fondu

OBEC	RODINNÉ DOMY			BYTY V BYTOVÝCH DOMOCH		
	TRVALO OBÝVANÉ	PRECHODNE OBÝVANÉ	NEOBÝVANÉ	TRVALO OBÝVANÉ,	PRECHODNE OBÝVANÉ	NEOBÝVANÉ
BARA	84	6	46	4	0	0
BORŠA	327	57	26	410	0	0
ČERNOCHOV	70	1	41	4	0	0

Zdroj: obce Bara, Borša, Černochovo, 2015

5. OBČIANSKA VYBAVENOSŤ A ZÁZEMIE

5.1 ZDRAVOTNÉ A SOCIÁLNE SLUŽBY

V obciach sa nenachádza zdravotné stredisko, kde ordinuje všeobecný lekár a stomatológ, ani lekár či pediater s občasnými ordinačnými hodinami len v niektoré dni v týždni. Nie je tu ani lekárne. Najbližšie zdravotné stredisko je v Strede nad Bodrogom, alebo v Cejkove. Za ďalšími špecialistami a špecializovanými zdravotnými ambulanciami dochádzajú obyvatelia obcí do okresného mesta Trebišov. V Trebišove je zároveň aj najbližšia nemocnica, pohotovostná služba a rýchla zdravotnícka pomoc pre obyvateľov obcí. V blízkom regióne sa nenachádzajú žiadne liečivé pramene ani kúpele.

Terénna opatrovateľská služba pre seniorov a nevládných spoluobčanov je zabezpečovaná opatrovateľkami v obciach Bara a Borša. V súčasnosti je aktuálny rozsah terénnej opatrovateľskej služby pre obyvateľov obcí nepostačujúci. V obciach sa nenachádza dom s celodennou opatrovateľskou službou, ani domov pre dôchodcov, ktorý by poskytoval dlhodobú starostlivosť či ústav pre postihnutých spoluobčanov. Všetky obce majú vybudované Domy smútku.

5.2 OSTATNÉ SLUŽBY A OBCHODY

V obciach je dostupný predaj základných potravín a rozličného tovaru v každej obci. Sortiment predaja v obchodoch nie je dostačujúci, za ďalším tovarom a službami musia obyvatelia dochádzať do okolitých väčších centier, hlavne do Stredy nad Bodrogom, do Slovenského Nového Mesta, ale aj do okresného mesta Trebišov. V obciach Bara a Černochovo je len predajňa potravín, v obci Borša je okrem potravín aj predajňa so zmiešaným tovarom, drogéria, pohostinstvo, kaderníctvo, knižnica, pošta, pneuservis a predajňa krmiva pre psov. Drobných miestnych podnikateľov, ktorí by prevádzkovali ďalšie predajné služby a rozšírili by sortiment predaja v obciach ohrozujú veľké nákupné centrá v okresných mestách, aj v blízkom Maďarsku. Reštauračné, stravovacie a ubytovacie služby zamerané na cestovný ruch a degustáciu vín v obciach chýbajú. Podrobný prehľad ponuky občianskej vybavenosti je uvedený v tabuľke.

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **BARA, BORŠA, ČERNOCHOV**

Tabuľka Prehľad služieb v obciach

OBEC	POTRAVINY (POTRAVINY SPOJENÉ SO ZMIEŠANÝM TOVAROM)	DROGÉRIA	PREDAJŇA S TEXTILOM	PREDAJŇA S OBUVOU	LEKÁREŇ	OPRAVA OBUVI	OPRAVA ÁUT	CUKRÁREŇ	POHOSTINSTVO, REŠTAURÁCIA	INÉ
BARA	ÁNO	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE
BORŠA	ÁNO	ÁNO	NIE	NIE	NIE	NIE	ÁNO	NIE	ÁNO	ÁNO
ČERNOCHOV	ÁNO	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE	NIE

Zdroj: obce Bara, Borša, Černochovo, 2015

6. ŠKOLSTVO

Demografický vývoj v predchádzajúcich rokoch sa odrazil aj na návštevnosti a využívaní predškolských zariadení v jednotlivých obciach. Materská škola sa nachádza v obciach Bara a Borša. V obci Bara je počet detí navštevujúcich Materskú školu stagnujúci, v obci Borša počet detí postupne priaznivo narastá. Obec Černochovo nemá Materskú školu, deti navštevujú Materskú školu v Borši.

Tabuľka Vývoj počtu žiakov v Materskej škole

OBEC	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
BARA	12	11	8	8	7	10	10	9	7
BORŠA	23	24	32	30	33	40	39	40	32
ČERNOCHOV	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Zdroj: obce Bara, Borša, Černochovo, 2015

Materské školy v obciach majú samostatnú právnu subjektivitu, ich zriaďovateľom sú jednotlivé obce. V pedagogickom procese nechýba priestor na prípravu do školy aj na telesnú výchovu. Materské školy majú vo svojich areáloch detské ihriská. Budovy materských škôl sú zastaralé, je potrebné ich rekonštruovať, hlavne z hľadiska úspory energie, ale aj v interiéroch sú potrebné rekonštrukcie sociálnych zariadení, výmena okien aj modernizácia rozvodu médií, hlavne vody a tepla. Vybavenie materských škôl sa postupne modernizuje nákupom hračiek a výukových názorných didaktických pomôcok.

Plne organizovaná základná škola sa nachádza len v obci Borša, kam dochádzajú žiaci aj z okolitých obcí. Počet žiakov postupne narastá. Pri základnej škole funguje aj školský klub detí, kde sa deti môžu vzdelávať aj po vyučovaní a pripravovať sa na ďalší vyučovací deň. Budova tejto základnej školy vyžaduje rekonštrukciu z hľadiska úspory energie. Modernizovať je potrebné budovu školy aj v interiérovom vybavení, hlavne rozvod médií a modernizácia sociálnych zariadení. Didaktické pomôcky pre žiakov je potrebné v rámci modernizácie pedagogického procesu nakúpiť.

Vzhľadom na potrebu žiakov cestovať do základnej školy mimo svoje obce vznikla potreba zabezpečiť prepravu žiakov z obcí Bara a Černochovo školským autobusom. Nevyužívané budovy niekdajších škôl v obciach, kde momentálne už škola nefunguje môžu obce vhodnou rekonštrukciou využívať na relaxačné pobyty detí, mládeže, rodín aj seniorov z iných regiónov Slovenska.

V obciach je potenciál rozšíreného vyučovania umeleckých predmetov hudby a tanca.

Tabuľka Vývoj počtu žiakov v Základnej škole

OBEC	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
BARA	0	0	0	0	0	0	0	0	0
BORŠA	180	180	193	185	188	201	197	207	217
ČERNOCHOV	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Zdroj: obce Bara, Borša, Černochovo, 2015

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **BARA, BORŠA, ČERNOCHOV**

7. EKONOMIKA A RIADENIE SAMOSPRÁVY

7.1 EKONOMICKÁ KONDÍCIA OBCÍ

Pri hodnotení ekonomickej kondície obcí je potrebné vychádzať z podrobného hodnotenia rozpočtov obcí z predchádzajúcich rokov. Pre plánované budúce možné investície je dôležitým ukazovateľom ekonomickej sily predpokladaný vývoj rozpočtov, ktoré obce pripravujú a obecné zastupiteľstvá schvaľujú zo zákona v rámci viacročných rozpočtov. Od kondície a výkonnosti obce vo veľkej miere závisí jej reálna schopnosť prípravy projektovej dokumentácie, prípravy žiadostí a projektov pre nenávratné finančné prostriedky, ale aj schopnosť schválené projekty realizovať. Obce veľmi zodpovedne pristupujú k tvorbe svojich rozpočtov a viacročných rozpočtov, pri čerpaní jednotlivých položiek rozpočtu sa vďaka legislatíve osvedčil systém predbežnej, priebežnej aj následnej finančnej kontroly. Fiskálna decentralizácia nenaplnila očakávania, obce na prenesený výkon štátnej správy nedostávajú dostatok zdrojov zo štátneho rozpočtu, ale svojim rozumným prístupom dokázali napriek nepriaznivej situácii aj v pokrízovom období šetrením rozumne hospodáriť. Úverová zaťaženosť je v obciach v dôsledku rozvojových projektov a úvery sú konsolidované.

Tabuľka Základný rozpočtový vývoj obcí

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
BARA							
VÝVOJ PRÍJMOV							
VÝNOSY Z DAŇOVÉHO ÚRADU	64 015,-	66 072,-	68 921,-	72 393,-	64 000,-	64 000,-	64 000,-
VÝNOSY Z MIESTNYCH DANÍ	9 857,-	5 859,-	6 808,-	8 120,-	7 768,-	7 700,-	7 700,-
NEDAŇOVÉ PRÍJMY	4 683,-	9 541,-	3 778,-	2 584,-	3550,-	3550,-	3550,-
PRÍJMY ZO ŠTÁTNEHO ROZPOČTU CELKOM	2 286,-	1 593,-	3 551,-	4889,-	1 500,-	1 500,-	1 500,-
NENÁVRATNÉ FINANČNÉ PROSTRIEDKY	50 679,-	49 665,-	35 000,-	26 515,-			
ÚVERY Z BĀNK ŠJ	77 894,-	70 853,-					
PREÚČTOVANIE Z PEŇAŽNÝCH FONDOV	26 291,-		43 904,-	50 000,-			
OSTATNÉ (DARY, GRANTY, ODPREDAJ...)			117 950,-				
VÝVOJ VÝDAVKOV							
VLASTNÝ VÝKON	66 968,-	65 562,16	80 780,18	110 646,33	63 235,-	65 620,-	65 620,-
PRENESENÝ VÝKON	2 286,-	2 287,-	2 710,41	2 403,90	1 500,-	1 500,-	1 500,-
SPRÁVA MAJETKU	27 215,-	76 696,36	7 890,-	48 565,40	66 853,-	44 280,-	44 280,-
ZÁVÄZKY ŠJ	50 679,-	51 505,12	40 729,21				
OSTATNÉ (ÚROKY...)		977,84	122,21				
BORŠA							
VÝVOJ PRÍJMOV							
VÝNOSY Z DAŇOVÉHO	240.000	248.710	220.000	246.830	220.000	220.000	

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **BARA, BORŠA, ČERNOCHOV**

ÚRADU							
VÝNOSY Z MIESTNYCH DANÍ	45.200	45.200	42.720	45.200	42.720	42.720	45.200
NEDAŇOVÉ PRÍJMY	27.000	28.340	24.280	27.000	24.280	24.280	27.000
PRÍJMY ZO ŠTÁTNEHO ROZPOČTU CELKOM	417.800	1.017.750	442.000	421.970	442.000	442.000	417.800
NENÁVRATNÉ FINANČNÉ PROSTRIEDKY							
ÚVERY Z BÁNK ŠJ							
PREÚČTOVANIE Z PEŇAŽNÝCH FONDOV							
OSTATNÉ (DARY, GRANTY, ODPREDAJ...)							
VÝVOJ VÝDAVKOV							
VLASTNÝ VÝKON	306.490	322.250	329.000	319.030	287.000	287.000	306.490
PRENESENÝ VÝKON	417.800	415.010	400.000	421.970	442.000	442.000	417.800
SPRÁVA MAJETKU							
ZÁVÄZKY ŠJ		602.740					
OSTATNÉ (ÚROKY...)	5.710						
ČERNOCHOV							
VÝVOJ PRÍJMOV							
VÝNOSY Z DAŇOVÉHO ÚRADU	27 496,00	28 098,00	28 098,00	28 098,00	30 345,00	30 959,00	32 182,00
VÝNOSY Z MIESTNYCH DANÍ	10 160,00	10 250,00	10 250,00	10 250,00	12 273,00	10 773,00	10 773,00
NEDAŇOVÉ PRÍJMY	2 656,00	2 702,00	2 702,00	2 062,00	4 545,97	2 561,00	2 561,00
PRÍJMY ZO ŠTÁTNEHO ROZPOČTU CELKOM	2 459,00	22 847,00	1 592,41	11 676,00	777,67	777,67	777,67
NENÁVRATNÉ FINANČNÉ PROSTRIEDKY	75 781,00	75 781,00	19 987,05	55 419,00	34 340,40		
ÚVERY Z BÁNK ŠJ	90 179,00	0	21 421,05	40 812,00	34 340,04		
PREÚČTOVANIE Z PEŇAŽNÝCH FONDOV	1 773,00	0	0	0	2239,07		
OSTATNÉ (DARY, GRANTY, ODPREDAJ...)	1 852,00	0	0	0		3 196,00	
VÝVOJ VÝDAVKOV							
VLASTNÝ VÝKON	38 595,00	38 557,00	39 938,41	47 089,00	39 687,00	43 445,00	41 592,00

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **BARA, BORŠA, ČERNOCHOV**

PRENESENÝ VÝKON	1 564,00	21 989,00	1 879,00	1 437,00	777,67	897,67	777,67
SPRÁVA MAJETKU	91 736,00	75 781,00	0	55 903,00	34 340,40		
ZÁVÄZKY	77 554,00	0	41 408,10	49 828,00	42 256,08	3 424,00	3 424,00
ÚROKY ÚVEROV	1 055,00	3 351,00	825,00	2 460,00	1800	500	500
OSTATNÉ	1 852,00	0	0	0	0		

Uvádzané v €

Zdroj: obce Bara, Borša, Černochoch, 2015

7.2 RIADENIE SAMOSPRÁVY

Po rozdelení niekdajších národných výborov sa na Slovensku vytvorili predpoklady formovania a posilňovania občianskej spoločnosti. Najlepšou cestou, aby sa občan mohol podieľať na spravovaní spoločnosti je decentralizácia moci na nižšie územné jednotky – obce. Dnes môžeme smelo povedať, že územná demokracia má u nás už zakorenenu tradíciu a obce sa stali základnou jednotkou, priestorom, kde ešte obyvatelia majú záujem o veci verejné – obecné.

Obce vo svojej činnosti zabezpečujú originálne – samosprávne kompetencie, a postupnou decentralizáciou v niektorých oblastiach aj prenesený výkon štátnej správy. Rýchly vývoj informačných technológií a potreba okamžitého prístupu k niektorým informáciám a podkladom priniesli výzvu aj pre územnú samosprávu a jej informatizáciu. Obce potrebujú rýchle a efektívne prepojenie na ostatné orgány a inštitúcie verejnej správy a potrebujú získať hodnoverné podklady a informácie od úradov okamžite. Podobne aj občania pre vybavovanie akýchkoľvek záležitostí potrebujú prístup k takýmto portálom. Aktuálne stanovený termín na kompletné „on-line“ prepojenie je záver roka 2016. Obce Bara, Borša a Černochoch sa priebežne zapájali do softwarového aj hardwarového vybavenia aj prostredníctvom projektu DEUS, do kompletného on-line spustenia je ešte potrebné dobudovať technické zázemie.

Výkonným zázemím obecného zastupiteľstva a starostu je obecný úrad, ktorý zabezpečuje potrebné organizačné aj administratívne úkony a priestor komunikácie s občanmi. Pre prenesený výkon štátnej správy majú viaceré obce vytvorený spoločný úrad v Strede nad Bodrogom. Samozrejmosťou pre občanov je čoraz viac vybavovať potrebné doklady, potvrdenia či ďalšie rozhodnutia vo vzťahu k samospráve elektronicky. Predpokladom, aby obec mohla so svojimi občanmi takto elektronicky komunikovať, je kvalitné a moderné technické a technologické vybavenie úradu. Obce postupne pre svoje úrady zabezpečujú nie len počítačové vybavenie, ale hlavne inteligentné softwarové zázemie, ktoré je prepojené na portály ďalších orgánov verejnej správy a tak dostupné pre všetkých občanov obcí. Obce majú nedostatočné technické vybavenie, potrebujú modernizované počítače, notebooky aj softwary, vrátane ochranných softwarov.

8. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

8.1 STAV TECHNICKEJ INFRAŠTRUKTÚRY

Obce Bara, Borša a Černochoch majú vybudovaný vodovod a sú zásobované pitnou vodou cez skupinový vodovod Pobodrožsko – Boľanský. Na tento systém zásobovania sú napojené všetky nehnuteľnosti v obciach. Systém likvidácie odpadových vôd v obciach je nevyhovujúci. V obci Borša chýba rozšírenie a dobudovanie kanalizačnej siete, v obciach Bara a Černochoch chýba vybudovanie kanalizácie. Čistička odpadových vôd je vybudovaná len v obci Borša. Splašky z nehnuteľností sú aj tu ešte sporadicky odvádzané do zastaralých septikov, ktoré vo väčšine prípadov nie sú dokonale izolované, takže dochádza k znečisťovaniu podzemných vôd a tým aj k zhoršovaniu životného prostredia. V obciach Bara a Černochoch je potrebné vybudovať čističku odpadových vôd.

Odber a dodávka tepla je v obciach Bara, Borša, Černochoch z lokálnych tepelných zariadení na báze spaľovania plyných palív a v malej miere elektrickou energiou. Rodinné domy sú zásobované pre vykurovanie a prípravu teplej úžitkovej vody väčšinou z vlastných zdrojov tepla a to formou malých kotlov, prípadne ako etážové vykurovanie na báze zemného plynu. Plynofikácia obcí veľkou mierou prispela k doriešeniu situácie v zásobovaní teplom. Po komplexnej plynofikácii obcí došlo k úplnej zmene používaných tuhých palív v prospech ušľachtilých palív, čo je nesporné prínosom v prospech zlepšenia životného prostredia. Územie obcí je napojené na rozvody SPP, a.s., závod Košice.

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **BARA, BORŠA, ČERNOCHOV**

V obciach nie sú žiadne výrobné zdroje elektrickej energie. Dodávka a rozvod elektrickej energie je zabezpečovaná Východoslovenskou energetikou a.s., závod Košice. Kapacita tejto rozvodne je dostačujúca, v prípade požiadaviek je technicky realizovateľné jej navýšenie.

Na území obcí existuje pevná telefónna sieť spoločnosti Telecom a.s., pokrytie signálom GSM komerčných operátorov je slabé a nedostačujúce. Územie obcí je pokryté televíznym signálom, obce nie sú napojené na káblovú televíziu. Pripojenie na internet sa v poslednom období začalo zlepšovať, internet je prístupný pre obyvateľstvo aj keď nie v dostačujúcej miere, kapacite a rýchlosti. Internetové pripojenie je len cez mobilných operátorov a spoločnosť Telecom a.s.

Verejné osvetlenie je vybudované vo všetkých obciach, je však staré a nezodpovedá potrebám energetickej úspornosti a ekologickej nenáročnosti. Obecný rozhlas je vybudovaný vo všetkých obciach, vo väčšine obcí je zastaralý a nezodpovedá súčasným technickým možnostiam a potrebám. Podrobný stav technickej infraštruktúry v jednotlivých obciach je v tabuľke.

Tabuľka Technická infraštruktúra v obciach

OBEC	PLYNOVOD	VODOVOD	KANALIZÁCIA	ČOV	OBECNÝ ROZHLAS	VEREJNÉ OSVETLENIE	SEPAROVANIE ODPADU
BARA	2004	1991	NIE	NIE	ÁNO	ÁNO	ÁNO
BORŠA	2003	ÁNO	čiastočne	ÁNO	ÁNO	ÁNO	ÁNO
ČERNOCHOV	2003	1996	NIE	NIE	ÁNO	ÁNO	ÁNO

Zdroj: obce Bara, Borša, Černochovo, 2015

8.2 ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Obce nemajú významného pôvodcu komunálneho odpadu. V obciach je separovaný zber, triedia sa hlavne komodity: papier, sklo, zmiešané plasty, železo. Triedený zber sa koncentruje vo vreciach, komunálny odpad v kuka nádobách. Odvoz komunálneho a separovaného odpadu zabezpečuje pre obce Združenie obcí pre separovaný zber Zemplín n.o. Cejkov. Biologicky rozložiteľný odpad spracovávajú občania individuálne, v obciach chýba spoločné kompostovisko na likvidáciu biologicky rozložiteľných odpadov.

Napriek úsiliu starostov obcí sa v extravilánoch obcí vyskytujú malé „divoké“ skládky, obce však iniciatívne tieto malé nelegálne skládky likvidujú a robia všetko preto, aby v obci nevznikali. Žiadne mimoriadne ekologicky zaťažujúce skládky, ktoré sú určené ku rekultivácii sa v obciach Bara, Borša a Černochovo nenachádzajú.

8.3 DOBROVOLNÁ POŽIARNA OCHRANA

Dobrovoľné hasičské zbory majú dlhoročnú tradíciu. Sú zamerané na zásahovú činnosť pri požiaroch, zabezpečujú protipožiarne prevenciu a výchovu na predchádzanie požiarov v obciach. Aktívne sa zapájajú do protipovodňových akcií. Okrem pomoci pri zásahoch sú v obciach často nositeľmi histórie, tradície, športu aj oddivu. V nadväznosti na potrebu rýchleho zásahu v prípade vzniku požiaru v odľahlejších regiónoch viaceré obce dlhodobo podporujú dobrovoľnú hasičskú ochranu. V obciach Bara aj Borša je požiarne zbrojnica a aktívni dobrovoľní hasiči. Tieto zbrojnice potrebujú moderné vybavenie a technické zázemie. Hasičský a záchranný zbor v rokoch 2014 – 2016 technicky čiastočne modernizuje dobrovoľné hasičské zbrojnice vyradenou a repasovanou technikou.

9. KULTÚRA A ŠPORT

Ponuka kultúrnych, spoločenských a športových aktivít je viac-menej tradičného charakteru. V kultúre prevažujú tanečné zábavy, fašiangový ples, deň matiek, deň detí, deň dôchodcov, vianočná akadémia a ochotnícke divadlo.

V obciach sa konajú športové víkendy a futbalové turnaje, stolnotenisové turnaje, volejbalové zápasy aj tenisové turnaje. Aj napriek týmto aktivitám občanom chýbajú častejšie športové podujatia

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **BARA, BORŠA, ČERNOCHOV**

pre deti a dospelých. Obce nemajú vybudované multifunkčné ihriská, detské ihriská potrebujú rekonštrukciu a modernizáciu.

Za ďalšími kultúrnymi, spoločenskými a športovými aktivitami musia občania dochádzať do väčších centier.

V rámci spoločenského a športového vyžitia občania využívajú modernizovanú oddychovú zónu v centre obce Borša, v ďalších obciach občanom chýbajú oddychové zóny (lavičky, altánky, piknikové plochy) a otvorené priestranstvá na konanie kultúrnych a letných zábav (amfiteáter, pódia a pod.).

V obciach sa Borša a Černochovo sa nachádza obecná knižnica. Kultúrne domy sa nachádzajú v každej obci, v obciach Bara a Černochovo tvoria súčasť budovy Obecného úradu s menšou kultúrnou sálou. Využitie kultúrnych domov je rôzne, podľa ich vybavenia, podľa počtu organizovaných kultúrnych akcií v obci, v závislosti od existencie záujmových spolkov a od ich množstva v obci.

Tabuľka Prehľad športových a kultúrnych možností v obciach

OBEC	DETSKÉ IHRISKO, ŠPORTOVISKO	ZARIADENÉ FUTBALOVÉ IHRISKO	NEZARIADENÉ IHRISKO, ŠPORTOVÁ PLOCHA	KLZISKO	TENISOVÉ IHRISKO	KULTÚRNY DOM	KNIŽNICA
BARA	NIE	NIE	ÁNO	NIE	ÁNO	ANO	NIE
BORŠA	ÁNO	NIE	ÁNO	NIE	NIE	ÁNO	ANO
ČERNOCHOV	ÁNO	NIE	ÁNO	NIE	NIE	ÁNO	ANO

Zdroj: obce Bara, Borša, Černochovo, 2015

10. STAV PROJEKTOVEJ PRIPRAVENOSTI

Obce Bara, Borša a Černochovo majú ambíciu pripraviť pre svoje potreby a investície kvalitné investičné projekty v súlade so schváleným dokumentom Plánu rozvoja obcí. V súčasnej dobe sú pripravené čiastkové projekty aj z dôvodu, aby nebola potrebná ich následná aktualizácia v reálnom čase ich realizácie. Obec Bara má pripravené aktuálne platné stavebné povolenie na zateplenie a výmenu okien a dverí Materskej školy, obecného úradu a kultúrneho domu v časti Veľká Bara. Ostatné projekty budú obce pripravovať po schválení Plánu rozvoja obcí v nadväznosti na časovú os jeho plnenia.

11. ZHODNOTENIE VNÚTORNÉHO PROSTREDIA OBCÍ

Pre analýzu vnútorného prostredia boli identifikované viaceré kľúčové oblasti, v ktorých spracovateľ sledoval vývoj za posledných minimálne 6 rokov. Hodnotenie vnútorného prostredia je dôležité pre rozpoznanie silných a slabých stránok obcí. Pre potreby spracovania Plánu rozvoja obcí boli identifikované, sledované a vyhodnotené oblasti:

geografia, demografia, vzdelanosť obyvateľov, zamestnanosť obyvateľov, domový a bytový fond, zdravotné, sociálne služby a služby občianskej vybavenosti, školstvo, ekonomika, technická infraštruktúra, kultúra a šport.

Pre potreby spracovania Plánu rozvoja obcí spracovateľ v jednotlivých oblastiach hodnotenia uvádza k textu aj tabuľky údajov jednotlivých obcí.

Medzi silné stránky obcí patrí solídne zastúpenie obyvateľov v produktívnom veku, pestovanie viniča a výroba unikátneho vína, prevaha obyvateľov so vzťahom k vinárstvu a poľnohospodárstvu, silné zastúpenie obyvateľov s remeselnými zručnosťami, ochota ľudí vzdelávať sa a rekvalifikovať, poloha obcí v svetoznámej vinárskej oblasti. Silné stránky obcí možno hodnotiť ako výborný predpoklad pre riešenie zamestnanosti.

Naopak, medzi slabé stránky je potrebné zaradiť nedostatočnú dopravnú infraštruktúru s napojením na celé Slovensko, krajské mestá Košice a Prešov a letisko v Košiciach. Ďalej nízku propagáciu služieb zážitkových možností pre návštevníkov súvisiacich s predajom vína, tiež slabú podporu podnikania v poľnohospodárstve, slabú podporu začínajúcich podnikateľov v oblasti cestovného ruchu a nedostatok finančných možností obcí pre väčšie investície a rozvojové aktivity.

Podrobné zhodnotenie silných aj slabých stránok mikroregiónu je v SWOT.

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **BARA, BORŠA, ČERNOCHOV**

Tabuľka Zoznam kvantitatívnych a kvalitatívnych dát

Zoznam použitých kvantitatívnych a kvalitatívnych dát			
Oblasť dát /téma	Zdroj dát	Oblasť dát /téma	Zdroj dát
Geografia	obce Bara, Borša, Černochoch	Služby	obce Bara, Borša, Černochoch
Demografia	obce Bara, Borša, Černochoch	Školstvo	obce Bara, Borša, Černochoch
Vzdelanosť	obce Bara, Borša, Černochoch	Ekonomika	obce Bara, Borša, Černochoch
Zamestnanosť	obce Bara, Borša, Černochoch	Technická infraštruktúra	obce Bara, Borša, Černochoch
Domový fond	obce Bara, Borša, Černochoch	Kultúra, šport	obce Bara, Borša, Černochoch

Zdroj: vlastné spracovanie

A II. ANALÝZA VONKAJŠIEHO PROSTREDIA

12. EKONOMICKÉ SUBJEKTY A ZAMESTNÁVATELIA V OBCIACH

12.1 ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA VÝVOJA NEZAMESTNANOSTI

V súvislosti s prechodom slovenského ekonomického systému na trhové hospodárstvo sa následne prejavili zmeny na trhu práce. Nezamestnanosť sa zaradila medzi hlavné negatívne rysy spoločnosti vo viacerých regiónoch Slovenska. Dlhodobá nezamestnanosť sa pritom stala ekonomickým, psychologickým, sociálnym a kultúrnym problémom.

Obce Bara, Borša a Černochoch patria medzi mikroregióny a regióny s dlhodobou vysokou mierou nezamestnanosti. Dôvody takejto miery nezamestnanosti môžeme vidieť vo viacerých príčinách. V prvom rade je to zrušenie a zlikvidovanie viacerých podnikov ľahkého priemyslu, ktoré mali v regióne svoju tradíciu a zamestnávali značný počet ekonomicky aktívneho obyvateľstva. Boli to hlavne podniky v oblasti spracovávania potravín a poľnohospodárskych produktov, kameňolom, železnica aj ďalšie. Okrem zamestnávania tieto podniky zároveň pripravovali na svoje profesie množstvo mladých ľudí v rámci učňovského a stredného odborného školstva. Ľudia, dnes už v strednom veku, vyškolení pre tieto tradičné profesie a remeslá, dnes v tomto regióne nenachádzajú svoje uplatnenie.

V nemalej miere ďalšou možnou príčinou vysokej miery nezamestnanosti je aj malé zastúpenie obyvateľstva s vysokoškolským vzdelaním. Títo obyvatelia by vedeli a mali schopnosť rozvinúť v regióne malé a stredné podnikanie, prípadne pritiahnúť zaujímavého investora pre rozvoj ľahkého priemyslu. V obciach je práve opačný trend, kedy obyvatelia regiónu s vysokoškolským vzdelaním sú nútení odchádzať a nájsť si svoje uplatnenie v iných častiach Slovenska a v zahraničí.

V neposlednom rade je potrebné poukázať aj na ďalšiu možnú príčinu vysokej miery nezamestnanosti, a tou je nízka kúpyschopnosť obyvateľov obcí aj celého mikroregiónu a regiónu. Tá má za následok likvidáciu viacerých drobných podnikateľov, ktorí zabezpečujú predovšetkým predaj poľnohospodárskej produkcie, drobné služby občianskej vybavenosti, opravárenské a drobné stavebné činnosti a podobne, ktoré sa vyskytujú zriedkavo. V záujme poskytovania nízkych cien a prispôsobenia sa kúpyschopnosti obyvateľov tieto nemôžu vytvoriť ďalšie pracovné miesta a počítať s rozvojom vlastnej firmy.

Uvedené hlavné príčiny sú dlhodobé a ani vďaka aktívnej politike trhu práce nie sú uspokojivo minimalizované.

Územie obcí podľa územnosprávneho členenia patrí do pôsobnosti Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Trebišove, ktorý sa zaoberá aktívnou politikou zamestnanosti. Je miestom vyhodnocovania trhu práce, evidencie nezamestnaných, sprostredkováva zamestnanie, poskytuje poradenské služby a rekvalifikácie.

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **BARA, BORŠA, ČERNOCHOV**

12.2 PODNIKATEĽSKÉ ZÁZEMIE

V obciach sa nachádza 17 podnikateľských subjektov. Najväčšie zastúpenie majú podnikatelia – fyzické osoby, 4 subjekty podnikajú formou obchodnej spoločnosti.

Tabuľka Typy podnikateľských subjektov v obciach

TYP PODNIKATEĽSKÉHO SUBJEKTU	POČET
Podnikatelia – fyzické osoby	13
Samostatne hospodáriaci roľníci	0
Obchodné spoločnosti (a.s., s.r.o.)	4
Družstevné organizácie	0
Iné - aké	0

Zdroj: obce Bara, Borša, Černochoch, 2015

Z podnikateľských subjektov len 2 subjekty nezamestnávajú žiadnych zamestnancov. Tento fakt je možné odôvodniť tým, že fiskálna politika štátu často odrádza podnikateľov zamestnať iných zamestnancov. Pre takéto subjekty je výhodnejšie dohodnúť si na prácu buď ďalších živnostníkov, alebo využiť iné inštitúty mimo trvalého pracovného pomeru. Je to dôsledok toho, že aktuálna legislatíva nemotivuje ani živnostníkov zamestnať sa vo vlastnej firme, ale radšej využiť iné možnosti. Podobne je to aj u spoločností s ručením obmedzeným, aj keď je ich nepomerne menej. Existujúce podnikateľské subjekty v obciach, napriek ich vysokému počtu nespĺňajú očakávania rapidného zníženia nezamestnanosti v regióne. Z celkového počtu 14 podnikateľských subjektov zamestnáva 1 – 5 zamestnancov (čo nie je z hľadiska klasifikácie ani mikropodnik) a len 1 subjekt zamestnáva do 10 zamestnancov. V obciach nie je ani jeden podnikateľský subjekt, ktorý by zamestnal viac ako 10 zamestnancov.

Tabuľka Ekonomické subjekty v obciach podľa počtu zamestnancov

EKONOMICKÝ SUBJEKT S POČTOM ZAMESTNANCOV	POČET EKONOMICKÝCH SUBJEKTOV TEJTO KATEGÓRIE
bez zamestnancov	2
1 až 5	14
6 až 10	1
11 až 50	0
50 až 99	0
100 a viac	0

Zdroj: obce Bara, Borša, Černochoch, 2015

Podnikateľské subjekty sa vo svojej činnosti orientujú na výborné prírodné podmienky a tradíciu, dôsledkom čoho je prevaha podnikateľov pôsobiacich v oblasti poľnohospodárstva, vinohradníctva a s tým nadväzne spojenými službami a obchodom. Nepomerne menej je podnikateľov v ďalších odvetviach a remeslách. Toto zastúpenie zodpovedá možnostiam obcí a kopíruje aj vzdelanostnú štruktúru obyvateľov obcí.

Tabuľka Odvetvová štruktúra ekonomických subjektov v obciach

ODVETVIE	POČET SUBJEKTOV
Poľnohospodárstvo a vinohradníctvo	3
Služby	4
Obchod	5
Stavebníctvo	0
Iné - aké	5

Zdroj: obce Bara, Borša, Černochoch, 2015

12.2.1 POĽNOHOSPODÁRSTVO

Dominantné postavenie majú podnikateľské subjekty pôsobiace vo vinohradníctve a v poľnohospodárstve. Tokajská oblasť dáva predpoklad čo najväčšieho využitia pôdy na pestovanie tradičného viniča a výroby tradičných tokajských vín. Úrodná pôda poskytuje okrem vynikajúcich možností pre vinič aj výborné podmienky pre pestovanie ďalších poľnohospodárskych produktov.

12.2.2 SLUŽBY A CESTOVNÝ RUCH

Druhým najrozšírenejším podnikateľským odvetvím sú služby. Sú logickým odvetvím, ktoré podporuje poľnohospodárstvo, vinohradníctvo a výrobu vín. Podnikatelia vo vinohradníctve ponúkajú vína nie len na predaj do domácností, ale ponúkajú aj zážitkové degustácie svojich vín, prehliadku starých pivníc, prenájom pivníc pre súkromné zbierky vín a podobne. Tieto aktivity podporili rozvoj krátkodobého cestovného ruchu a vytvárajú podmienky rozvíjať podnikanie v reštauračných a ubytovacích službách. Rozvoj cestovného ruchu sa môže oprieť aj o možnosti plavby výletnou loďou na rieke Bodrog, ale aj o budúcu možnosť podobných ponúk v okolitých obciach. Služby v oblasti cestovného ruchu je preto vhodné efektívne a rozumne lokalizovať jednak v rámci obcí Bara, Borša a Černochovo, ale aj v nadväznosti na podobne sa rozvíjajúce zázemie v blízkych obciach a mikroregióne. Dobrá konkurencia môže prispieť k skvalitneniu služieb, ale dôležité je aj identifikovať konkurenčné výhody aj nevýhody práve pre tento segment, nakoľko aj toto môže mať výrazný vplyv na ich rozvoj aj rozvoj územia.

Okrem služieb v cestovnom ruchu do tohto segmentu patria aj podnikatelia, ktorí poskytujú služby remeselnej zručnosti.

12.2.3 NAJVÝZNAMNEJŠÍ ZAMESTNÁVATELIA V OBCIACH

Medzi najvýznamnejších zamestnávateľov z hľadiska optimalizácie nezamestnanosti v obciach patria Chateau Grand Bari, s.r.o., Tokaj & CO s.r.o., OMV Slovensko, Železnice Slovenskej republiky.

13. NEPODNIKATEĽSKÉ SUBJEKTY

Na označenie nepodnikateľských subjektov, mimovládnych organizácií, spolkov či združení sa na Slovensku zaužíval pojem Tretí sektor. Existencia týchto subjektov a ich zúčastňovanie sa na živote spoločnosti charakterizuje občiansku spoločnosť. V podmienkach územnej samosprávy je to ideálna symbióza, kedy tretí sektor pôsobí v oblastiach, kde dopĺňa manažment samosprávy. Spolkový a záujmový život v obciach má dlhodobú tradíciu.

13.1 MIMOVLÁDNE ORGANIZÁCIE

Mimovládne organizácie sú organizácie s právnou subjektivitou vytvorené súkromnými osobami alebo organizáciami, ktoré sa nezúčastňujú na vláde a ani vo vláde nemajú svojich zástupcov (vrátane orgánov územnej samosprávy). Ich mimovládny charakter je daný tým, že štát, ani orgány územnej samosprávy vrátane ich predstaviteľov nemajú nijaký vplyv na vedenie organizácie alebo iné ovplyvňovanie ich činnosti. Mimovládne organizácie sú inštitucionalizované, nezávislé a spravidla zriadené na verejno-prospešné účely. V podmienkach Slovenska sú mimovládne inštitúcie ako nezávislé výskumné, hodnotiace a poradné organizácie, ich pôsobnosť je globálna so zameraním na vybrané odvetvia spoločnosti a riadenia hospodárstva. V obciach Bara, Borša, Černochovo nepôsobia žiadne významné mimovládne organizácie.

13.2 SPOLKY A ZÁUJMOVÉ ORGANIZÁCIE

Spolková a záujmová činnosť má v obciach tradíciu dlhé desaťročia. Občania sa neformálne schádzali na rôznych folklórnych akciách a podujatiach, športových aktivitách a podobne. Neskôr tieto

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **BARA, BORŠA, ČERNOCHOV**

spolky aj inštitucionalizovali. Aj spolky a záujmové združenia sú charakterizované dobrovoľnosťou, nezávislosťou, ale ich ciele ohraničuje okruh ich aktivít.

Obce majú bohatú tradičnú spolkovú a folklórnu činnosť, ktorá nadväzuje hlavne na dožinky, vinobranie, výrobu vína a dozrievanie vín. Uchovávajú tradície, odevy aj piesne. Aktuálne v obciach nepôsobia žiadne folklórne ani iné spolky. Dlhodobú tradíciu majú dobrovoľné hasičské zbory v obciach Bara a Borša. Starostovia činnosť dobrovoľných hasičov podporujú finančne podľa možnosti rozpočtu, ale aj nefinančne. Podrobný prehľad spolkov je uvedený v tabuľke:

Tabuľka Prehľad spolkov a záujmových združení v obciach

OBEC	FUNGUJÚCE SPOLKY, ZÁUJMOVÉ ZDRUŽENIA A PODOBNÉ ORGANIZÁCIE
BARA	CSEMADOK Dobrovoľný hasičský zbor Červený kríž
BORŠA	Dobrovoľný hasičský zbor
ČERNOCHOV	-

Zdroj: obce Bara, Borša, Černochovo, 2015

14. DOPRAVNÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Cez obec Borša vedie štátna cesta I. triedy č.1/79 Trebišov - Kráľovský Chlmec – Čierna - Ukrajinská hranica. Zároveň je to cesta, ktorá spája región aj s hraničným priechodom do Maďarska v smere na Slovenské Nové Mesto, ale aj v smere na Stredú nad Bodrogom. Obec Borša je prepojená cestami II. a III. triedy s obcami Bara a Černochovo.

Komunikácie patria do Košického samosprávneho kraja. Cesta I. triedy je preťažovaná ťažkou dopravou, potrebuje dopravné značenie, lepšiu údržbu a častejšiu obnovu. V obci Borša chýba pozdĺž hlavnej cesty I. triedy protihluková bariéra, bezpečnostné spomaľovače aj ďalšie prvky zvyšujúce bezpečnosť chodcov pri ceste. Správu a údržbu vykonáva Slovenská správa ciest Trebišov. Kvalita ciest sa zhoršuje so vzdialenosťou od okresného mesta. Cesty, ktoré sú mimo hlavného smeru, sú vo veľmi zlom stave, zvlášť v zimnom období, keď niektoré jednoducho ani nie je možné udržiavať. Obecné komunikácie tiež nemajú vhodnú vozovku.

Región, do ktorého patria obce Bara, Borša a Černochovo má nadväzné vlakové spojenie pre osobnú aj nákladnú dopravu, železničné spojenie je priamo aj v obci Borša.

Dopravná obsluha je zabezpečená celoplošne hlavne autobusovou dopravou, ktorú zabezpečujú súkromní prepravcovia Ariva pod Košickým samosprávnym krajom. Frekvencia spojenia v priebehu pracovného týždňa do okresného mesta Trebišov a späť, ale aj do ďalších okolitých väčších obcí je dostačujúca, ale nie pre všetky obce. Obce, ktoré vyžadujú zachádzanie verejnej dopravy mimo hlavného dopravného spojenia, nemajú rovnakú frekvenciu dopravnej obsluhy ako tie obce, ktoré sú pri hlavnom dopravnom spojení. Okrem nedostatočnej frekvencie sú obyvatelia týchto „koncových“ obcí znevýhodnení aj nedostatočnou dopravnou obsluhou v skorých ranných a neskorých nočných hodinách. V dňoch pracovného pokoja premáva autobusová doprava maximálne 2x denne, do niektorých obcí, ktoré sa nachádzajú mimo trasy hlavného dopravného spojenia, dokonca autobusová doprava v niektorý deň víkendu nepremáva.

V obciach dlhodobo chýba doprava pre žiakov, ktorí denne migrujú do školy mimo vlastnej obce.

15. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Všetko, čo vytvára prirodzené podmienky existencie človeka, tvorí životné prostredie - environment. Je predpokladom jeho ďalšieho vývoja a tvorí ho najmä ovzdušie, voda, pôda, horniny a ďalšie organizmy. Inak povedané, životné prostredie je súbor všetkých činiteľov, s ktorými prichádza do styku živý subjekt, ktorými je obklopený a na ktoré priamo i nepriamo pôsobí. Životné prostredie je jednou z určujúcich zložiek kvality života spoločnosti, logicky tvorí dôležitú súčasť aj pri analýze vonkajšieho prostredia rozvoja obcí.

Katastre obcí Bara a Černochovo sa nachádzajú v Chránenej krajinej oblasti Latorica, v obci Borša sa nachádza Chránený lesík.

Obce sú súčasťou navrhovaného Chráneného vtáčieho územia Medzibodrožie, zapísané do národného zoznamu. Územie je najvýznamnejšie na Slovensku pre celý rad vodných a pri vode

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **BARA, BORŠA, ČERNOCHOV**

žijúcich vtákov a pre druhy využívajúce k hniezdeniu lúčne a xerothermné biotopy predovšetkým na pieskoch.

15.1 OCHRANA OVZDUŠIA

Kvalita ovzdušia je na sledovanom území na relatívne dobrej úrovni, čo je dané jednak plynofikáciou takmer všetkých domácností a absenciou miestneho či blízkeho priemyselného znečisťovateľa. Spaľovaním plynu dochádza síce k produkcii znečisťujúcich látok, ale tie však nespôsobujú znečistenie ovzdušia nad limity povolené zákonom. Trhová ponuka predajcov plynu posunula túto komoditu na úroveň dosažiteľnosti pre všetky domácnosti, preto sa minimalizovali v obciach domácnosti, ktoré využívajú spaľovanie menej hodnotných druhov palív, vplyvom ktorého dochádzalo hlavne v minulosti k zhoršeniu kvality ovzdušia prevažne v zimnom období. U obyvateľov obcí začína záujem o využívanie ľahšie dostupných domácich, ekologicky čistých a pritom aj lacnejších palív a energií, ako sú obnoviteľné a alternatívne zdroje energie. Najvhodnejšou zložkou obnoviteľných zdrojov v obciach sa javí biomasa, predovšetkým palivové drevo a drevný odpad. Záujem je aj o alternatívne zdroje energie - slnečná energia, tepelné čerpadlá, bioplyn aj ďalšie. Ďalším lokálnym zdrojom mierneho znečistenia ovzdušia je cestná premávka na cestách I. triedy. K prekročeniu noriem prípustnej koncentrácie dlhodobu nedochádza.

15.2 VODNÉ PLOCHY

Územie obcí patrí do povodia rieky Bodrog. Najvýznamnejším vodným tokom v obciach je rieka Bodrog. Okrem Bodrogu sa na území obcí nachádza množstvo väčších, či menších potokov. Breh rieky Bodrog na území celého regiónu nie je spevnený, ani nie je upravená jej regulácia. V čase privalových dažďov dochádza ku kritickej výške hladiny rieky Bodrog a často hrozí aj jej vylievanie z koryta. Obec Borša sa nachádza v záplavovom pásme, je ohrozovaná povodňami z rieky Bodrog. V dôsledku klimatických zmien sa pri náhlych a nárazových zrážkach čoraz častejšie vylievajú aj potoky, ktoré za bežných okolností majú nízku hladinu. Obec Černochochov je ohrozovaná Barským potokom. V prípade povodní odstraňovanie škôd počas povodní a po povodni vykonáva správca toku – Slovenský vodohospodársky podnik, š.p. závod Povodie Bodrogu.

V dôsledku klimatických zmien sa začínajú vyskytovať lokálne zosuvy pôdy. V dôsledku nezabezpečenia podmienok pre prirodzený obeh dažďovej vody hrozia v budúcnosti tak zosuvy pôdy, ako aj vysušovanie územia v dôsledku extrémnych teplôt.

Na území obcí sa nenachádzajú rybníky ani vodné plochy využívané na chov rýb a rybolov.

15.3 OCHRANA VÔD

Obce Bara, Borša a Černochochov majú vybudovaný vodovod a sú zásobované pitnou vodou cez skupinový vodovod Pobodrožsko – Boťanský. Na tento systém zásobovania sú napojené všetky nehnuteľnosti v obciach. Obyvatelia obcí sú len vo výnimočných prípadoch zásobovaní pitnou vodou z individuálnych lokálnych vodovodov. Kvalita pitnej vody vyhovuje hygienickým normám o zdravotnej nezávadnosti. V obciach sa nachádzajú aj verejné studne a studničky s pitnou vodou. Na území obcí nie je väčší priemyselný znečisťovateľ povrchových ani podzemných vôd. Bodovým zdrojom znečistenia povrchovej vody sú v niektorých obciach len miestni chovatelia dobytky či miestne poľnohospodárske družstvá a malé farmy v dôsledku koncentrácie poľnohospodárskej a živočíšnej výroby. Odpadové vody z niektorých domácností sú zachytávané v technicky nevyhovujúcich septikoch, ktoré nezodpovedajú príslušným normám na vodotesnosť. Táto skutočnosť je dôsledkom svojpomocného riešenia vypúšťania odpadových a splaškových vôd v minulosti. Odpadové vody sú len zriedkavo odvádzané aj bez prečistenia do miestnych vodných tokov.

Otázka likvidácie odpadových vôd patrí medzi prvoradé úlohy ochrany životného prostredia v obciach, a to urýchleným dobudovaním a rozšírením kanalizácie a vhodného typu čističiek odpadových vôd.

16. HISTORICKÉ A KULTÚRNE PAMÄTIHODNOSTI, PRÍRODNÉ ÚKAZY A POZORUHODNOSTI

Obce disponujú bohatým potenciálom pre rozvoj cestovného ruchu. Poloha obcí a koncepcne zvládnuté prepojenie zaujímavostí a služieb má potenciál prilákať rodiny s deťmi na výlety, seniorov na nenáročne prechádzky v prírode, žiakov na ozdravné pobyty aj milovníkov dobrého vína na zážitkové degustácie. Najväčším bohatstvom obcí sú Tokajské stredoveké pivnice. K týmto pivniciam sa potrebné postupne budovať ďalšie služby a možnosti aktívneho vyžitia ako sú stravovacie možnosti, ubytovacie kapacity, zmenárenské služby, požičovňa športových potrieb, alebo služby sprievodcov a tlmočníkov. Postupne sa budujú aj cyklotrasy a náučné chodníky, ktoré spájajú jednotlivé pivnice a atrakcie obcí.

Propagácia obcí a ich pamiatok a krás vo vzťahu k návštevníkom je nepostačujúca. Obce samostatne nemajú dostatok vlastných finančných zdrojov na zabezpečenie rozvoja cestovného ruchu.

Tabuľka Prehľad historických a kultúrnych pamätihodností, prírodné úkazy a zaujímavosti obcí

OBEC	PAMÄTIHODNOSŤ, PRÍRODNÝ ÚKAZ, ZAUJÍMAVOSŤ
BARA	Národná kultúrna pamiatka: evanjelický reformovaný kostol v Malej Bare
BORŠA	Kaštieľ Františka Rákocziho II., reformovaný kostol z 13. storočia
ČERNOCHOV	Klasický kostol reformovaný z roku 1793 Pamätník obetiam 2. svetovej vojny Tokajské vinice

Zdroj: obce Bara, Borša, Černochovo, 2015

17. ZHODNOTENIE VONKAJŠÍCH VPLYVOV OBCÍ

Vonkajšie prostredie obcí je súhrn faktorov, ktoré jednotlivé obce nemôžu vôbec ovplyvniť. Naopak toto prostredie ovplyvňuje obce a tie nemajú inú možnosť ako sa prvkom tohto prostredia čo najlepšie prispôbiť. Externé prostredie a jeho prvky popisuje STEEP analýza, ktorej úlohou je identifikovať faktory ovplyvňujúce obce, ich projekty a výsledné profitovanie. Jednotlivé faktory môžeme rozdeliť do piatich hlavných kategórií, všetky majú spoločné to, že sa jedná o faktory obcami neovplyvniteľné. Riešenie s nimi spojených problémov bude spočívať v prispôbení sa im tak, aby obce aj napriek nim mohli dosiahnuť stanovené ciele.

Tabuľka STEEP analýza

SOCIÁLNE	TECHNOLOGICKÉ	EKONOMICKÉ	EKOLOGICKÉ	POLITICKÉ
Demografické zmeny	Vývoj technológií	Nové pracovné príležitosti	Nové trendy ochrany životného prostredia	Politika vlády v konkrétnej oblasti
Zmeny potrieb obyvateľov	Dostupná technológia a využívaná technológia	Využívanie ďalších zdrojov z EÚ	Európska legislatíva v životnom prostredí	Zmena legislatívy
Zmeny správania	Technológia využívaná obyvateľmi, podnikateľmi	Noví investori	Dôsledky klimatických zmien	Legislatíva verejného obstarávania
Migrácia a imigrácia	Kontakt s obyvateľmi prostredníctvom eGovernmentu	Zmena fiskálnej politiky	Nové záväzky štátu vo vzťahu k EÚ	Presun kompetencií

Zdroj: vlastné spracovanie

Pre podrobné zhodnotenie vonkajšieho – externého prostredia obcí boli identifikované a skúmané niektoré základné oblasti, ktoré ovplyvňujú rozvoj obcí, ale jednotlivé obce na ne nemajú dosah:

Ekonomické subjekty a zamestnávateľia pôsobiaci v obciach a ich bezprostrednom okolí, nepodnikateľské subjekty obcí, dopravná infraštruktúra a dopravná obsluha, životné prostredie a prírodné, historické a ďalšie zaujímavosti obcí. Z uvedených oblastí sa podrobným skúmaním definujú príležitosti a dajú sa predpokladať aj možné ohrozenia. K príležitostiam obcí je potrebné zaradiť rozvoj cestovného ruchu, rýchly vývoj technológií a rozšírenie trhu práce aj „na diaľku“, k ohrozeniam je potrebné zaradiť aj nepriaznivé klimatické zmeny a s tým súvisiacu potrebu rôznych opatrení na ochranu územia. Podrobnejšie sú príležitosti a ohrozenia v SWOT.

A III. ZHODNOTENIE SÚČASNÉHO STAVU ÚZEMIA

Univerzálna analytická technika zameraná na zhodnotenie vnútorných a vonkajších faktorov ovplyvňujúcich úspešnosť obce, mikroregiónu sa nazýva SWOT analýza. Najčastejšie je SWOT analýza používaná ako situačná analýza v rámci strategického riadenia, je súčasťou Plánov hospodárskeho a sociálneho rozvoja obcí. Autorom SWOT analýzy je Albert Humphrey, ktorý ju navrhol v šesťdesiatych rokoch 20. storočia. SWOT je akronym z počiatočných písmen anglických názvov jednotlivých faktorov:

Strengths – silné stránky

Weaknesses – slabé stránky

Opportunities – príležitosti

Threats – hrozby, ohrozenia

V SWOT analýze vo všetkých faktoroch budeme sledovať 3 základné oblasti - priority, ktoré tvoria kosť naslednej – strategickej časti dokumentu Plánu rozvoja obcí:

Ľudia a kvalita života

Technická infraštruktúra a životné prostredie

Ekonomický rozvoj a riadenie obcí

Ľudia a kvalita života – táto oblasť je prvou riešenou prioritou a tomu zodpovedá aj jej záujem a postavenie. Pre zlepšenie kvality života obyvateľov obcí boli podrobnejšie analyzované viaceré vstupné informácie analýzy vnútorného prostredia, aj analýzy vonkajšieho prostredia. SWOT analýza sa v tejto oblasti opiera o kapitoly: 3 Krajina, 4 Obyvateľstvo, 5 Občianska vybavenosť a zázemie, 6 Školstvo, 9 Kultúra a šport, 12 Ekonomické subjekty a zamestnávateľia.

Technická infraštruktúra a životné prostredie – pre SWOT analýzu sú dôležité zistenia v kapitolách: 8 Technická infraštruktúra, 14 Dopravná infraštruktúra, 15 Životné prostredie, 16 Historické a kultúrne zaujímavosti.

Ekonomický rozvoj a riadenie obcí – je oblasť, prioritou, ktorú asi najviac ovplyvňuje aktuálne politické dianie a z toho vyplývajúca aplikácia aktuálnej legislatívy. Pre SWOT analýzu sú sledované kapitoly: 7 Ekonomika a riadenie samosprávy, 10 Stav projektovej pripravenosti obcí, 12 Ekonomické subjekty a zamestnávateľia v obciach a 13 Nepodnikateľské subjekty.

Tabuľka SWOT analýza

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<p>Ľudia a kvalita života</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Silné zastúpenie ľudí v produktívnom veku ☐ Výborné podmienky pestovania viniča a výroby unikátneho vína ☐ Dominantné postavenie vinohradníctva a poľnohospodárstva ☐ Tradícia výroby unikátneho vína ☐ Silné zastúpenie obyvateľov s remeselnými zručnosťami ☐ Silné zastúpenie obyvateľov so vzťahom k poľnohospodárstvu a vinárstvu ☐ Flexibilita a mobilita obyvateľov dochádzať za prácou ☐ Ochota vzdelávať a requalifikovať sa ☐ Prepojenosť vzdelanostnej štruktúry obyvateľov a možností trhu práce ☐ Potenciál na vybudovanie podnikateľských zón ☐ Výhodné podmienky a možnosti pre stavbu nových rodinných domov ☐ Možnosti využívania rodinných domov na rekreáciu a víkendové bývanie ☐ Dostatok predškolských zariadení ☐ Potenciál využiť budovy niekdajších škôl na 	<p>Ľudia a kvalita života</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Mierne postupné starnutie obyvateľov ☐ Nedostatok pracovných príležitostí mimo vinárstva a poľnohospodárstva ☐ Málo vysokoškolsky vzdelaných ľudí ☐ Slabé pracovné možnosti uplatnenia sa vysokoškolsky vzdelaných ľudí ☐ Absencia väčších zamestnávateľov ☐ Nedostatok zamestnávateľov všeobecne ☐ Absencia rôznorodosti zamestnávateľov ☐ Nedostatočné zdravotné, sociálne služby a občianska vybavenosť aj v dôsledku slabej kúpyschopnosti ☐ Málo terénnej sociálnej práce ☐ Nedostatok možností na rôzne športové vyžitie ☐ Nevyhovujúca a nedostatočná dopravná infraštruktúra do celého regiónu <p>Technická infraštruktúra a životné prostredie</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Zastaralé a nemodernizované vodovody a siete rozvodov plynu ☐ Technicky zastaralé a energeticky nevyhovujúce obecné rozhlasové a verejné

- ubytovanie a oddych
- Záujem obyvateľov zachovávať a propagovať tradície a zvyklosti

Technická infraštruktúra a životné prostredie

- Zachovalé územie v nenarušenej prírode bez ekologických znečisťovateľov ovzdušia
- Územie bohaté na historické tokajské pivnice
- Územie bez veľkých enviromentálnych záťaží
- Organizovanie separovania zberu v obciach
- Dobré možnosti pestovania ekologicky nezávadných poľnohospodárskych produktov a potravín
- Bohaté možnosti zabezpečenia ekoturistiky, agroturistiky a cykloturistiky

Ekonomický rozvoj a riadenie obcí

- Primeraná úverová zaťaženosť obcí
- Dlhodobo vyrovnané rozpočtové hospodárenie v obciach
- Mimoriadne zariadení, šikovní a starostliví starostovia
- Záujem o implementáciu elektronickej komunikácie
- Dlhodobo dobre zvládnutý manažment projektov
- Dobré podmienky pre podnikanie v poľnohospodárstve

- osvetlenie
- Nedobudované kanalizácie, nevyhovujúce čističky odpadových vôd
  - Zastaralé a neestetické stĺpy elektrického vedenia
  - Nedostatočne riešená energetická úspora budov
  - Nedostatočne vybudovaná sieť obecných komunikácií a chodníkov
  - Nedostatočne vybudované verejné priestranstvá
  - Nedostatočná ochrana pred povodňami
  - Nedostatočná propagácia možností oddychu v nenarušenej prírode

Ekonomický rozvoj a riadenie obcí

- Nedostatočné technické, technologické a softwarové vybavenie úradov
- Malý záujem obyvateľov o elektronickú komunikáciu s obcou pri vybavovaní svojich potrieb a záujmov
- Nedostatočný záujem podnikateľov spolupracovať s obcami a podporovať ich aktivity
- Nedostatok finančných možností pre investičné zámery
- Nepostačujúca propagácia obcí a ich kultúrnych, historických a folklórnych tradícií a zvykov a tradičných výrobkov

PRÍLEŽITOSTI

Ľudia a kvalita života

- Vybudovanie dopravnej infraštruktúry z ostatných regiónov Slovenska
- Vybudovanie aktívneho cestovného ruchu postaveného na vinárstve
- Propagácia vinárskych tradícií, vinárskej oblasti, pivníc a aktivít
- Posilnenie rozvoja služieb v cestovnom ruchu
- Vybudovanie podnikateľských zón
- Využívanie dostupných nástrojov na zvýhodnenie podmienok pre väčších investorov
- Využívanie dostupných nástrojov na podporu začínajúcich podnikateľov
- Vytvorenie pracovných príležitostí pre vysokoškolsky vzdelaných ľudí
- Využívanie aktívnej politiky trhu práce vo vzťahu k absolventom
- Rekvalifikácia ekonomicky aktívnych obyvateľov
- Expanzia malých a stredných podnikateľov
- Motivácia podnikateľov zamestnať obyvateľov obcí
- Využívanie nevyužitých a chátrajúcich objektov pre rozvoj cestovného ruchu
- Podpora rozvoja výstavby nových domov

OHROZENIA

Ľudia a kvalita života

- Odchod mladých ľudí za prácou do iných miest a regiónov
- Úbytok detí a starnutie obcí
- Zánik tradícií a vinárstva
- Neschopnosť rekvalifikácie dlhodobo nezamestnaných obyvateľov
- Zníženie citových väzieb na obce
- Rastúci podiel sociálne znevýhodnených obyvateľov a v dôsledku toho aj úbytok služieb
- Ohrozenie drobných služieb budovaním zázemia vo väčších centrách a mestách
- Nedostatok a nedostupnosť služieb starostlivosti o seniorov
- Malý záujem o podnikanie v službách

Technická infraštruktúra a životné prostredie

- Zánik tradičných pivníc a vinárov, zánik remesiel a folklórnych zvykov
- Zarastanie pozemkov neudržiavaním krajiny
- Zhoršenie prírodného prostredia pre cestovný ruch
- Zhoršenie kvality vody v dôsledku nedobudovanej siete kanalizácie

Ekonomický rozvoj a riadenie obcí

- Nedostatok financií na rozvojové projekty

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **BARA, BORŠA, ČERNOCHOV**

Technická infraštruktúra a životné prostredie

- Vybudovanie tranzitnej dopravnej infraštruktúry z Maďarska, na Ukrajinu aj do Poľska
- Zlepšenie dopravného napojenia na väčšie centrá a mestá
- Využívanie životného prostredia na rozvoj cestovného ruchu, zhodnotenie nevyužitého prírodného potenciálu a miestnych zdrojov
- Posilnenie a podpora propagácie zdravých poľnohospodárskych výrobkov a produktov
- Využívanie historických a kultúrnych zaujímavostí na rozvoj cestovného ruchu
- Dobudovanie cyklotrás a náučných chodníkov
- Využívanie alternatívnych zdrojov energie
- Zabezpečenie energetickej efektívnosti budov

Ekonomický rozvoj a riadenie obcí

- Aktívne využívanie možností čerpania nenávratných finančných príspevkov z projektov a grantov
- Zlepšenie informovanosti obyvateľov o aktuálnom dianí v obciach
- Aktívne zapojenie obyvateľov do diania v obciach
- Zlepšenie elektronickej komunikácie s obyvateľmi
- Aktívna a trvalá propagácia obcí a ich atraktivity a možností všetkými prostriedkami
- Podpora rozvoja spolkov a prostredníctvom nich aj propagácia folklórnych tradícií
- Zvýšenie atraktívnosti a využiteľnosti verejných priestranstiev
- Zlepšenie čistoty verejných priestranstiev

- Nezáujem občanov o veci verejné
- Zánik spolkov
- Zánik malých obcí a obcí s prevahou seniorov

Zdroj: vlastné spracovanie

Pre stanovenie Strategickkej a Programovej časti Plánu rozvoja obcí spracovatelia zobrali do úvahy aj výsledky vyplnených a odovzdaných Dotazníkov, ktorých prostredníctvom mali občania možnosť vyjadriť sa k príprave rozvojového dokumentu. Veľa iniciatívnych návrhov pre rozvoj obcí bolo podporených aj na verejných zhromaždeniach občanov obcí pred komunálnymi voľbami. Verejné zhromaždenia sa uskutočňovali na jeseň 2014. Občania v komunálnych voľbách zvolením konkrétneho kandidáta za starostu/starostku podporili aj ich konkrétne rozvojové zámery. Tieto rozvojové zámery sa implementovali do aktuálneho Plánu rozvoja obcí.

Tabuľka Kontrolný zoznam pre hodnotenie možných rizík

DRUH RIZIKA	OBJEKT RIZIKA	ZDROJ RIZIKA	NEŽIADUCE DÔSLEDKY	PRAVDEPODOBNOSŤ
Individuálne	obce	Nezáujem obyvateľov o realizáciu aktivít v Pláne rozvoja obcí	Nenaplnenie vízie a priorit Plánu rozvoja obcí	veľmi nízka
Technické	obce	Nedostatočná technická infraštruktúra	Zhoršenie životného prostredia a podmienok pre pestovanie viniča	stredná
Ekologické	obce	Identifiácia starých envirozátiaží	Zhoršenie životného prostredia	nízka
Sociálne	obce	Nedostatočné uplatnenie	Migrácia obyvateľov	stredná/nízka
Ekonomické	obce	Stagnovanie vinárstva	Zvyšovanie nezamestnanosti	stredná

Zdroj: vlastné spracovanie

B. STRATEGICKÁ ČASŤ

18. VYMEDZENIE POJMOV

18.1 Vízia obcí

Teória definuje víziu ako želanú predstavu obyvateľov obcí a ich reprezentantov o budúcnosti, o ideálnom stave. Je veľmi dôležité pre rozvoj obcí mať spoločnú predstavu o budúcnosti, pretože len vtedy je vízia nástrojom na motiváciu, ak je víziou spoločnou. Formulácia rozvojovej vízie je úvodným krokom pri tvorbe strategickej časti dokumentu. K naplneniu tejto vízie by malo smerovať spracovanie samotnej stratégie a z nej vyplývajúcej realizácie konkrétnych rozvojových projektov v nadväznosti na finančný rámec.

18.2 Priority, ciele

Okrem vízie je potrebné v tejto časti identifikovať jednotlivé ciele a formulovať hlavné priority - problémové oblasti. Každá priorita je vymedzená cieľmi, ktoré majú byť dosiahnuté realizáciou opatrení.

18.3 Opatrenia, aktivity

Naplnenie cieľov je špecifikované opatreniami. Každé opatrenie je konkretizované aktivitami, od ktorých sa odvíjajú projekty naplňujúce celú stratégiu rozvoja obcí.

19. VÍZIA OBCÍ

Obce Bara, Borša a Černochovo v roku 2022 sú prosperujúce obce, ktoré svojou aktívnou činnosťou a rozvojom v prospech obyvateľov motivujú ľudí trvalo sa v obciach usadiť a vychovávať tu ďalšiu generáciu – čo má pozitívny vplyv na stabilizovaný demografický vývoj obcí aj celého mikroregiónu. Obyvatelia už nemusia za prácou cestovať do zahraničia, ale vedú sa uplatniť v obciach a blízkom okolí, či mikroregióne. Obce majú vybudovanú kvalitnú a modernú technickú infraštruktúru ústretovú pre životné prostredie, obecné komunikácie a dostatok oddychových zón a zelene vo svojich centrách. Obyvatelia prosperujú v obnovených tradičných činnostiach, pracujú na malých farmách, vo vinohradoch, sadoch a predávajú svoje kvalitné a ekologicky nezávadné produkty na predaj obyvateľom okolia a širšieho regiónu, ale aj lokálnym spracovateľom a výrobcami potravín. Podnikateľské prostredie je sústredené na využívanie miestnych zdrojov v oblasti služieb a cestovného ruchu, zabezpečuje lepšie uspokojenie životných potrieb občanov aj návštevníkov regiónu a zároveň zachováva kvalitu životného prostredia pre budúce generácie. Obyvatelia obcí sú hrdí na svoje tradície, tešia sa záujmu návštevníkov regiónu a organizovaním pravidelných sezónnych akcií vedú do obcí prilákať stále viac turistov z blízkeho okolia aj zo vzdialenejších regiónov.

20. PRIORITY A CIELE

20.1 PRIORITA: ĽUDIA A KVALITA ŽIVOTA

Kvalita života je pojem ťažko uchopiteľný a merateľný. Kvalita života vo svojom obsahu zahŕňa environmentálne, ekonomické, sociálne, kultúrne, psychologické, duchovné a ďalšie podmienky pre zdravý a šťastný život. Z mnohých definícií, ktoré sa k tejto téme viažu vyplýva, že na kvalitu života je možné sa pozeráť subjektívne ako na spokojnosť so svojim životom a zároveň z hľadiska vonkajších faktorov ako na kvalitu životných podmienok.

Najvypuklejším problémom v obciach je zanedbateľná ponuka pracovných príležitostí. V dôsledku tohto nepriaznivého stavu je veľká časť ekonomicky aktívneho obyvateľstva bez práce a je ohrozená stratou pracovných návykov. Nie každý ekonomicky aktívny obyvateľ má odhodlanie za prácou dochádzať, alebo sa vysťahovať z regiónu. Ďalší veľký nepomer je medzi ekonomicky aktívnymi obyvateľmi ktorí pracujú v obciach a v okolí a tými, ktorí v pravidelných turnusoch odchádzajú za prácou do vzdialených regiónov a do zahraničia za lepšími možnosťami zamestnať sa. Dominantné postavenie má v obciach poľnohospodárstvo, pestovanie viniča a výroba unikátneho tokajského vína. Dobré klimatické podmienky dávajú priestor pre pestovanie ekologicky nezávadných potravín. V obciach sa naplno dlhodobo prejavuje nezaujímavosť investorov usadiť sa tu natrvalo a zabezpečiť ľuďom prácu aspoň v tradičných odvetviach výroby potravín a spracovania

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **BARA, BORŠA, ČERNOCHOV**

poľnohospodárskej produkcie, ale aj v iných odvetviach. Reprezentanti obcí majú v rukách málo možností a nástrojov, ako motivovať investorov a prilákať ich do plánovaných podnikateľských zón. Ochota investorov stroskotáva na nedostatočnej dopravnej, prioritne cestnej infraštruktúre. Vplyvom migrácie ekonomicky aktívnych obyvateľov za prácou mimo obcí je ohrozená kvalita občianskej vybavenosti a využívanie predškolských zariadení.

Významným faktorom, ktorý vyvoláva tlak na kvantitatívny ale aj kvalitatívny nárast poskytovaných sociálnych i zdravotných služieb, je rastúci počet seniorov. V obciach prevažujú obyvatelia s nízkymi príjmami a minimálnymi mzdami, preto aj využívanie sociálnych služieb pre seniorov vyžaduje podporu zo strany obcí. Na druhej strane sa očakáva, že celková spoločenská váha seniorov sa vďaka ich predpokladanej vyššej vitalite a spoločenskej aktivite posilní. Preto je dôležité pripravovať podmienky pre ich aktívne zaradenie do spoločenského, aj ekonomického diania.

V dôsledku starnutia obcí stagnujú aj občianske aktivity a klesá záujem obyvateľov aktívne ovplyvňovať veci verejné. Na kvalitu života v obciach nepochybne vplýva aj celková spoločenská atmosféra. Celková spokojnosť obyvateľov je zároveň najlepšou propagáciou obcí a má spätný dopad na stabilizáciu aj prílev nových obyvateľov a snád' aj investícií.

GLOBÁLNY CIEĽ: STABILIZÁCIA OBCÍ

- Dosiahnuť pomerne ideálnu kombináciu pracovných príležitostí, bývania, sociálneho zázemia a príležitostí pre aktívny občiansky život tak, že sa obce stanú príťažlivými, otvorenými a vitálnymi miestami so všetkými podmienkami pre aktívny a zaujímavý život.
- Zabezpečiť trvalé zvyšovanie kvality života všetkých obyvateľov obcí.

ŠPECIFICKÝ CIEĽ: ZVÝŠENIE MIERY ZAMESTNANOSTI

- Rozvíjať úsilie a aktívne využívať legislatívne aj ekonomické nástroje na motiváciu podnikateľov v oblasti služieb a cestovného ruchu využiť potenciál obyvateľov obcí a zvýšiť tak zamestnanosť a príjmy obyvateľov obcí.
- Koordinovať lokalizáciu podnikateľov v oblasti cestovného ruchu v rámci celého mikroregiónu.
- Podporovať vznik malých rodinných fariem a napomáhať propagácii predaja poľnohospodárskej produkcie „z dvora“.
- Podporovať rozvoja propagáciu poľnohospodárskej výroby, vinárstva a následných služieb v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu.
- Podporovať aktívnu politiku trhu práce vo vzťahu k dlhodobo nezamestnaným aj vo vzťahu k absolventom a podporovať rekvalifikáciu dlhodobo nezamestnaných.
- Udržať mladých ľudí v obci, vytvoriť podmienky pre imigráciu obyvateľov do obcí a podporovať stabilizáciu siete predškolských zariadení v obciach

ÚZEMNÝ CIEĽ: ZLEPŠENIE OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

- Budovať a rozvíjať občiansku infraštruktúru a služby.
- Prispievať k tvorbe priaznivých životných podmienok pre starších obyvateľov obcí.
- Napomáhať dôstojnému životu a zabezpečovaniu bývania aj pre nízkopríjmové a znevýhodnené skupiny obyvateľov.
- Vytvárať podmienky pre zblížovanie a výmenu skúseností medzi generáciami.
- Napomáhať rozvoju komunit a zapájaniu sa občanov do aktivít záujmových združení.
- Rozvíjať podmienky pre rozmanité kultúrne, športové, rekreačné aktivity a ďalšie zložky aktívneho trávenia voľného času, vrátane nových foriem.
- Zvýšiť záujem obyvateľov obce o veci verejné.

20.2 PRIORITA: TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA A ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Pre kvalitu života obyvateľov obcí je životne dôležitý transport médií. Vodovodné, kanalizačné a ďalšie siete musia zabezpečiť plynulé zásobovanie obyvateľov obcí potrebnými médiami a súčasne mať na zreteli ochranu a zodpovedné nakladanie so zdrojmi. Nie všetky obce majú vybudovanú, alebo dobudovanú základnú infraštruktúru. Niektoré domácnosti ešte využívajú lokálne studne s pitnou vodou a často zastaralé septické nádoby. Z dlhodobého hľadiska je napriek tomuto stavu nevyhnutná aj permanentná obnova a modernizácia už existujúcej technickej infraštruktúry. Pre komfort obyvateľov je dôležité mať k dispozícii systém náhradného zásobovania v prípade havárií.

Technicky vyspelá spoločnosť kladie čoraz vyššie nároky na kvalitu telekomunikačných a informačných sietí. Aj keď tieto médiá sú trhom pomerne dobre zabezpečené a zvládnuté, obce sa musia technicky pripraviť aj na aktuálnu potrebu verejnej správy implementácie e-governmentu.

Pre zabezpečenie kvality životného prostredia pre ďalšie generácie je potrebné neustále apelovať na obyvateľov obcí, aby odpad separovali. Obce majú aj záujem zabezpečiť druhotné využívanie bioodpadu v záujme udržiavania kvality pôdneho fondu, ale otázkou dňa je aj urýchlené riešenie starých ekologických záťaží.

Obce využívajú pomerne dobrú sieť dopravnej obslužnosti verejnej autobusovej a vlakovej dopravy a aj keď dostupnosť a mobilita v konečnom dôsledku napomáha znižovaniu rozdielov medzi regiónmi, obce dopravnú obslužnosť a jej rozvoj vedia ovplyvniť len nepriamo.

Kvalitný život v obciach je nemysliteľný bez splnenia základných podmienok kvalitného životného prostredia, charakterizovaného dostatočným množstvom zelene, rovnako ako aj verejného priestoru priateľského voči jeho užívateľom, vrátane telesne, zmyslovo postihnutých, rodičov s deťmi a iných špecifických skupín obyvateľstva. Pravidelné udržiavanie parčíkov, zelene a miestnych odpočinkových zón, ich nová tvorba a ochrana, revitalizácia zanedbaných plôch, budovanie územných systémov ekologickej stability, trvalý súlad medzi zastavaným a prírodným prostredím, rovnako ako zachovanie a ochrana kultúrno-historických prvkov, patria k významným aktivitám, ktoré obce pre svojich obyvateľov zabezpečujú.

Obce Bara, Borša a Černochovo sa nachádza v oblasti, kde nie je žiadna priemyselná záťaž. Napriek tomu ani tieto obce nemôžu ignorovať otázku zabezpečenia a správy budúcich zdrojov, najmä vody, energií a pôdy tak, aby kvalita života obyvateľov bola udržaná a zvyšovaná aj v budúcich rokoch. S touto ambíciou súvisí aj príprava na dlhodobé klimatické zmeny. Táto príprava závisí vo veľkej miere aj na energetickej koncepcii štátu či Európskej únie. Jednotlivé obce by však mali realizovať aj vlastné opatrenia – zvyšovať energetickú efektivitu budov, zabezpečovať rezervné a diverzifikované zdroje energií a podobne. S klimatickými zmenami a čoraz častejšími výkyvmi počasia, ktoré sa v našich zemepisných šírkach začínajú vyskytovať, musia byť obce zároveň pripravené aj na mimoriadne udalosti a havárie. Pre obce v blízkosti Bodrogu je z tohto pohľadu dôležitá najmä protipovodňová ochrana.

GLOBÁLNY CIEĽ: ZVYŠOVANIE KVALITY ŽIVOTA

- Zabezpečiť modernú, kapacitne aj kvalitatívne dostatočnú technickú infraštruktúru pre súčasné potreby a budúci rozvoj obcí.
- Udržiavať a zvyšovať kvalitu prostredia v obciach, vytvárať obyvateľom priateľský verejný priestor.
- Chrániť, užívať a zveľaďovať kultúrne dedičstvo a prírodné bohatstvo a zdroje s ohľadom na zachovanie pre budúce generácie.

ŠPECIFICKÝ CIEĽ: TRVALÝ ROZVOJ TECHNICKEJ INFRAŠTRUKTÚRY A SEPAROVANIA ODPADOV

- Zlepšiť technickú infraštruktúru obcí.
- Vytvoriť efektívny systém separovania odpadov a druhotného využitia biologicky rozložiteľných odpadov.
- Zabezpečiť permanentnú obnovu a modernizáciu technickej infraštruktúry, koordinovať aktivity správcov a prevádzkovateľov sietí.

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **BARA, BORŠA, ČERNOCHOV**

ÚZEMNÝ CIEĽ: OCHRANA PRÍRODNÉHO A KULTÚRNEHO DEDIČSTVA

- Chrániť a zveľaďovať všetky prírodné zdroje a zložky životného prostredia.
- Integrovať pristupovať k problematike vôd a vodného hospodárstva, predovšetkým s ohľadom na ochranu prírodných podmienok pestovania viniča.
- Uskutočňovať prevenciu pred dopadmi klimatických zmien vrátane zvyšovania energetickej efektivity budov a podielu využívania obnoviteľných zdrojov energie.
- Zabezpečovať systematickú starostlivosť o zeleň a prírodné prvky, vrátane realizácie územných systémov ekologickej stability.
- Obnoviť a revitalizovať tradičné prírodné prvky v krajine.
- Chrániť architektonické hodnoty a vytvárať priateľský verejný priestor.

20.3 PRIORITA: EKONOMICKÝ ROZVOJ A RIADENIE OBCÍ

Obce Bara, Borša a Černochoch majú v porovnaní s ostatnými regiónmi Slovenska pomerne nízku koncentráciu populácie aj v dôsledku nepriaznivého vývoja transformácie ekonomiky a zániku tradičných zamestnávateľov v širšom regióne. Pracovné príležitosti a úspešné ekonomické zázemie patria k hlavným hnacím motorom modernizácie a kvality celého regiónu. Tieto atribúty v obciach dlhodobo chýbajú. Je potrebné hľadať, podporovať a využívať potrebné nové impulzy a kreatívny potenciál miestnych podnikateľov, aby sa dosiahla želaná konkurencieschopnosť s ostatnými regiónmi. Významnú úlohu v tomto procese zohráva otvorená a transparentná činnosť manažmentu obcí a podpora poľnohospodárstva, vinárstva a nadväzujúceho cestovného ruchu.

Budúcu konkurencieschopnosť a posilňovanie ekonomiky obcí je potrebné hľadať v podpore malého a stredného podnikania s využitím domácich zdrojov. Malé a stredné podnikanie je „ekonomickým motorom“ obcí. Podpora a motivácia vlastného podnikateľského zázemia, využívanie vlastných dostupných zdrojov na podnikanie a podpora a propagácia podnikateľov zamestnávajúcich obyvateľov obce a jej okolia je vysoko návratnou investíciou jednotlivých obcí. Okrem riešenia ponuky pracovných príležitostí to zvyšuje prílev finančných prostriedkov do rozpočtu obcí a následne napomáha ich rozvoju. Neopomenuteľnou skutočnosťou je aj podpora sociálnych väzieb v rodine a vzťahu obyvateľov k obci.

Cestovný ruch je jedným z efektívnych nástrojov pre reálnu stabilizáciu ekonomiky obcí. Obce sú obklopené krásnou prírodou a patria do unikátnej Tokajskej oblasti, kde základom je pestovanie viniča a výroba vína. Rozvoj cestovného ruchu v obciach je cielený na krátkodobé oddychové a zážitkové aktivity spojené s degustáciou vín a návštevou stredovekých pivníc, na prezentáciu folklórnych tradícií spojených s vinobraním, ale aj na nenáročnú turistiku, cykloturistiku a výlety do prírody. Ambíciou obcí je propagovať kvalitu miestnych služieb a tradíciu pohostinnosti a spätosti s prírodou. Ako skvelá príležitosť vytvorenia nových pracovných príležitostí a podpora tradičného cestovného ruchu sa javí rozvoj cestovného ruchu v celom mikroregióne, spolupráca pri lokalizácii služieb a atrakcií, propagácia poľnohospodárskych výrobkov z malých fariem, ale aj podpora medzinárodnej spolupráce v oblasti Tokaj. Podobne aj podpora predaja ekologicky nezávadných potravín od domácich drobných poľnohospodárov je kvalitným doplnením tradičného sortimentu ponuky v cestovnom ruchu. Pre využitie v cestovnom ruchu je vhodné modernizovať aj nevyužívané budovy niekdajších škôl.

Skvalitňovanie riadenia obcí, zvýšenie kvality služieb poskytovaných samosprávou, znižovanie administratívnej záťaže na úradoch obcí, elektronizácia verejnej správy a územnej samosprávy sú oblasti, ktoré musia obce a ich manažment riešiť, aby samospráva mohla plniť stále náročnejšie úlohy a vytvárať podmienky pre udržanie kvality života. Zabezpečenie väčšej účasti občanov na rozhodovaní, rozvoj občianskych iniciatív a celkové zlepšenie komunikácie s obyvateľmi obcí sú oblasti, pri ktorých sa môže posilniť transparentné riadenie obcí a môže sa dospieť k väčšej aktivite občanov, ich stotožneniu sa s obcou a využiť tak občiansky potenciál pre rozvoj obcí a celého mikroregiónu.

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **BARA, BORŠA, ČERNOCHOV**

GLOBÁLNY CIEĽ: SPOJENIE ÚSILIA SAMOSPRÁVY A PODNIKATEĽOV

- ❑ Podporovať spoluprácu medzi ekonomickými subjektmi, napomáhať vytváraniu strategických partnerstiev.
- ❑ Budovať pozíciu obcí ako ústretovej lokality pre investície v oblasti poľnohospodárstva, vinárstva, podnikania v nich a podpory nových ekonomických subjektov.
- ❑ Vytvárať stimulujúcu podnikateľskú atmosféru v prospech usídľovania sa malých a stredných podnikateľov, hlavne v oblasti cestovného ruchu, ale aj väčších spoločností, presviedčať o výhodnosti lokality nielen vzhľadom k potenciálu vzdelanostného zázemia, ale aj okolitého regiónu.
- ❑ Spravovať obce a usmerňovať ich rozvoj efektívne a transparentne, zvyšovať kvalitu a dostupnosť služieb samosprávy v prospech občanov aj podnikateľov.
- ❑ Podporovať pozitívny vzťah občanov k obciam ich aktívnym zapájaním do rozhodovania a aktívnym reagovaním na ich potreby.

ŠPECIFICKÝ CIEĽ: ROZVOJ TRADIČNÝCH MOŽNOSTÍ PODNIKANIA

- ❑ Pripraviť ekonomické podmienky, stimuly a nástroje na podporu nových podnikateľských subjektov.
- ❑ Vysporiadať pozemky a pripraviť zónu pre podnikateľov a drobných remeselníkov.
- ❑ Zvýšiť prístup podnikateľov k programom malého a stredného podnikania.
- ❑ Zapájať podnikateľov do možností získať nenávratné finančné príspevky na podporu podnikania vo vinohradníctve a v tradičných remeslách a službách.
- ❑ Vytvoriť prostredie uľahčujúce rozvoj nového podnikania.
- ❑ Podporiť vznik a rozvoj služieb v cestovnom ruchu a súvisiacich služieb a propagácie tradícií.

ÚZEMNÝ CIEĽ: VYUŽÍVANIE ĽUDSKÉHO A PRÍRODNÉHO POTENCIÁLU

- ❑ Podporovať vznik komplexných služieb cestovného ruchu v nadväznosti na poľnohospodárske a vinárske tradície.
- ❑ Zabezpečiť modernizáciu náučných chodníkov a cyklotrás, spájajúcich atrakcie a služby cestovného ruchu v jednotlivých obciach.
- ❑ Vytvárať podmienky pre vznik a rozvoj tradičných remeselných dvorov s kvalitnými službami, ponukou tradičných poľnohospodárskych výrobkov aj propagáciou územia a zvyklostí.
- ❑ Využiť kvalitu životného prostredia a čistotu ovzdušia a rozvíjať možnosti ozdravných a relaxačných pobytov detí, mládeže aj seniorov.
- ❑ Zachovať drobnú poľnohospodársku výrobu nezávadných výrobkov v obciach.

20.4 HIERARCHIA STRATEGICKÝCH CIEĽOV A PRIORÍT

VÍZIA	Obce Bara, Borša, Černochoch v roku 2022 sú prosperujúce obce, ktoré svojou aktívnou činnosťou a rozvojom v prospech obyvateľov motivujú ľudí trvalo sa v obciach usadiť a vychovávať tu ďalšiu generáciu – čo má pozitívny vplyv na stabilizovaný demografický vývoj obcí aj celého mikroregiónu. Obyvatelia už nemusia za prácou cestovať do zahraničia, ale vedia sa uplatniť v obciach a blízkom okolí, či mikroregióne. Obce majú vybudovanú kvalitnú a modernú technickú infraštruktúru ústretovú pre životné prostredie, obecné komunikácie a dostatok oddychových zón a zelene vo svojich centrách. Obyvatelia prosperujú v obnovených tradičných činnostiach, pracujú na malých farmách, vo vinohradoch, sadoch a predávajú svoje kvalitné a ekologicky nezávadné produkty na predaj obyvateľom okolia a širšieho regiónu, ale aj lokálnym spracovateľom a výrobcom potravín. Podnikateľské prostredie je sústredené na využívanie miestnych zdrojov v oblasti služieb a cestovného ruchu, zabezpečuje lepšie uspokojenie životných potrieb občanov aj návštevníkov regiónu a zároveň zachováva kvalitu životného prostredia pre budúce generácie. Obyvatelia obcí sú hrdí na svoje tradície, tešia sa záujmu návštevníkov regiónu a organizovaním pravidelných sezónnych akcií vedia do obcí prilákať stále viac turistov z blízkeho okolia aj zo vzdialenejších regiónov.								
	PRIORITA 1 ĽUDIA A KVALITA ŽIVOTA	PRIORITA 2 TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA A ŽIVOTNÉ PROSTREDIE			PRIORITA 3 EKONOMICKÝ ROZVOJ A RIADENIE OBCÍ				
GLOBÁLNY CIEĽ	STABILIZÁCIA OBCÍ			ZVYŠOVANIE KVALITY ŽIVOTA			SPOJENIE ÚSILIA SAMOSPRÁVY A PODNIKATEĽOV		
	OPATRENIE 1.1.1	OPATRENIE 1.1.2	OPATRENIE 1.1.3	OPATRENIE 2.1.1	OPATRENIE 2.1.2	OPATRENIE 2.1.3	OPATRENIE 3.1.1	OPATRENIE 3.1.2	OPATRENIE 3.1.3
ŠPECIFICKÝ CIEĽ	ZVÝŠENIE MIERY ZAMESTNANOSTI			TRVALÝ ROZVOJ TECHNICKEJ INFRAŠTRUKTÚRY A ODPADOVÉHO HOSPODÁRSTVA			ROZVOJ TRADIČNÝCH MOŽNOSTÍ PODNIKANIA		
	OPATRENIE 1.2.1	OPATRENIE 1.2.2		OPATRENIE 2.2.1	OPATRENIE 2.2.2		OPATRENIE 3.2.1	OPATRENIE 3.2.2	OPATRENIE 3.2.3
ÚZEMNÝ CIEĽ	ZLEPŠENIE OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI			OCHRANA PRÍRODNÉHO A KULTÚRNEHO DEDIČTVA			VYUŽÍVANIE ĽUDSKÉHO A PRÍRODNÉHO POTENCIÁLU		
	OPATRENIE 1.3.1	OPATRENIE 1.3.2	OPATRENIE 1.3.3	OPATRENIE 2.3.1	OPATRENIE 2.3.2	OPATRENIE 2.3.3	OPATRENIE 3.3.1	OPATRENIE 3.3.2	OPATRENIE 3.3.3
	OPATRENIE 1.3.4	OPATRENIE 1.3.5	OPATRENIE 1.3.6	OPATRENIE 2.3.4	OPATRENIE 2.3.5	OPATRENIE 2.3.6			

21. ZÁPIS O VEREJNOM PREROKOVANÍ STRATEGICKEJ ČASTI PLÁNU ROZVOJA OBCÍ BARA, BORŠA, ČERNOCHOV

Poslanci obecných zastupiteľstiev obcí Bara, Borša a Černochoch sa stretli 28. 9. 2015 na spoločnom prerokovaní strategickej časti Plánu rozvoja obcí v kultúrnom dome v Borši. Stretnutiu predchádzala aktívna osobná a elektronická komunikácia medzi spracovateľom a jednotlivými starostami. Na spoločnom prerokovaní poslanci súhlasili s vymedzením strategickej časti Plánu rozvoja obcí ako aj s vymedzením Priorít a Cieľov. Pre programovú časť Plánu rozvoja boli identifikované potrebné budúce aktivity, ktoré sú pre rozvoj jednotlivých obcí nevyhnutné. Poslanci obecných úradov zaviazali spracovateľa implementovať všetky aktivity v programovej časti dokumentu. 12. 11. 2015 sa poslanci všetkých obcí opätovne stretli v Borši na prerokovaní strategickej časti Plánu rozvoja obcí a spoločne si odsúhlasili jednotlivé aktivity.

C. PROGRAMOVÁ ČASŤ

Programová časť Programu rozvoja obcí Bara, Borša, Černochovo obsahuje Opatrenia a v rámci nich jednotlivé Aktivity na zabezpečenie realizácie Programu rozvoja obcí. Táto časť obsahuje podrobnejšie rozpracovanie globálnych, špecifických aj územných cieľov identifikovaných v strategickej časti dokumentu.

22. PREHĽAD OPATRENÍ A AKTIVÍT

22.1

PRIORITA 1

ĽUDIA A KVALITA ŽIVOTA

GLOBÁLNY CIEĽ: STABILIZÁCIA OBCÍ

Opatrenie 1.1.1

Využívanie ekonomických a legislatívnych nástrojov a podpora výhodných podmienok pre domácich podnikateľov, farmárov a vinárov

Aktivity:

- Vysporiadanie pozemkov pre budovanie priemyselných zón v snahe podporiť príliv priamych investorov
- Vybudovanie technickej a prístupovej infraštruktúry k areálom/objektom
- Vybudovanie priemyselných zón (zelených a hnedých), výrobných hál
- Vysporiadanie pozemkov pre budovanie malých prevádzok a prevádzok na spracovanie poľnohospodárskej produkcie v obciach
- Vybudovanie technickej a prístupovej infraštruktúry k centráam prevádzok
- Marketing obcí vo vzťahu k podnikateľom a aktívna prezentácia podnikateľských príležitostí a vhodného vzdelanostného zázemia obcí, regiónu

Opatrenie 1.1.2

Zvyšovanie kvality života obyvateľov a dostupnosti bývania v obciach

Aktivity:

- Príprava projektovej dokumentácie na bytovú výstavbu
- Vysporiadanie pozemkov pre bytovú výstavbu
- Výstavba obecných bytov v bytových domoch
- Výstavba technickej infraštruktúry pre obecné domy s bytmi a individuálne domy
- Príprava pozemkov pre individuálne domy
- Podpora individuálnej bytovej výstavby
- Obnova a modernizácia bytového fondu za účelom energetickej efektívnosti budov
- Vytvorenie registra bývania v obciach (voľné byty, domy, stavebné pozemky)
- Motivácia prílevu nových obyvateľov a mladé rodiny daňovými úľavami, prázdninami

Opatrenie 1.1.3

Vytvorenie podmienok bezpečného života obyvateľov obcí, ochrany ich majetku aj ochrany majetku obcí

Aktivity:

- Vybudovanie a modernizácia kamerového systému vo verejných priestoroch obcí, kamerové monitorovanie centier obcí aj odľahlých častí obcí a cintorínov
- Podpora rozširovania osobných bezpečnostných signalizačných zariadení seniorov

Opatrenie 1.1.4

Podpora aktívnej činnosti mimovládnych organizácií, spolkov a združení

Aktivity:

- Podpora vzniku, činnosti a inštitucionálneho rozvoja neziskových organizácií pôsobiacich v oblasti sociálnej a zdravotníckej pomoci

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **BARA, BORŠA, ČERNOCHOV**

- Vytváranie a podpora vytvárania neziskových organizácií zaoberajúcich sa voľnočasovými aktivitami
- Vybudovanie a modernizácia komunitných centier pre marginalizovanú skupinu obyvateľov
- Materiálne zabezpečenie a podpora pravidelnej klubovej a krúžkovej činnosti žiakov a mládeže v mimovyučovacom čase
- Začlenenie seniorov do veku primeraných aktivít rozvoja obcí

ŠPECIFICKÝ CIEĽ: ZVÝŠENIE MIERY ZAMESTNANOSTI

Opatrenie 1.2.1

Rozvoj aktívnej politiky trhu práce, posilnenie sociálnej inklúzie a rovnosti príležitosti na trhu práce

Aktivity:

- Podpora informovanosti rodičov a žiakov pri výbere štúdia po ukončení základnej školy v nadväznosti na potreby trhu práce
- Poskytovanie pravidelných informácií o potrebách trhu práce aj o aktívnej politike zamestnanosti v rámci kraja a prilahlých regiónov
- Poskytovanie pravidelných informácií o možnostiach vzdelávania sa s prepojením na potreby trhu práce
- Organizovanie školení, tréningov a rekvalifikačných kurzov pre nezamestnaných a ohrozených nezamestnanosťou
- Zavádzanie aktivít a inovatívnych prístupov zameraných na tých, ktorí vstupujú po prvýkrát na trh práce
- Podpora zvyšovania vzdelanostnej úrovne obyvateľov s dôrazom na marginalizované skupiny obyvateľstva
- Využívanie aktívnych činností a absolventskej praxe v obciach
- Zapájanie obyvateľov do manažovania a realizácie obecných projektov

Opatrenie 1.2.2

Zvýšenie kvalifikácie pracovnej sily vstupujúcej na trh práce

Aktivity:

- Zníženie miery predčasného ukončenia školskej dochádzky podporou prístupu ku kvalitnému predškolskému, základnému a sekundárnemu vzdelaniu
- Zlepšenie prístupu k celoživotnému vzdelávaniu, obnova zručností a spôsobilostí pracovnej sily
- Pravidelná analýza potrieb podnikateľských subjektov pôsobiacich v regióne
- Podpora vzdelávania v oblasti remeselných zručností
- Podpora odborného a remeselného vzdelávania pre ľudí zo sociálne znevýhodneného prostredia

ÚZEMNÝ CIEĽ: ZLEPŠENIE OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

Opatrenie 1.3.1

Budovanie zázemia sociálneho zabezpečenia v obciach

Aktivity:

- Vytvorenie a permanentná aktualizácia databázy potrieb sociálnych a zdravotníckych služieb obyvateľov obcí
- Rekonštrukcia a modernizácia nehnuteľnosti vo vlastníctve obcí za účelom poskytnutia služieb a starostlivosti seniorom
- Rekonštrukcia a modernizácia nehnuteľností vo vlastníctve obcí za účelom vytvorenia komunitných centier
- Vybudovanie, materiálne zabezpečenie a modernizácia centier poskytovania sociálnych a zdravotníckych služieb s dennou starostlivosťou (škôlka pre seniorov)
- Vybudovanie, materiálne zabezpečenie a modernizácia centra a poskytovanie kvalitných sociálnych a zdravotníckych služieb pre starších ľudí, odkázaných na stálu starostlivosť
- Vybudovanie a materiálne zabezpečenie domovov dôchodcov rodinného typu
- Vytvorenie a stabilizácia systému terénnej opatrovateľskej služby pre seniorov

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **BARA, BORŠA, ČERNOCHOV**

- Stabilizácia systému poskytovania stravovacích služieb pre seniorov
- Zabezpečenie preventívnych opatrení pre mládež aj dospelých ohrozených drogovými a ostatnými závislosťami, podpora poradenskej činnosti a osvetu

Opatrenie 1.3.2

Modernizácia a rozvoj základnej infraštruktúry služieb

Aktivity:

- Podpora rovnomerného rozšírenia ponuky služieb a rozvoja služieb občianskej vybavenosti
- Podpora a vytváranie podmienok pre poskytovanie pekárenských a cukrárenských služieb
- Vybudovanie a modernizácia trhoviska, centra predaja miestnych poľnohospodárskych produktov, potravín, vín a remeselných výrobkov
- Podpora odbytu miestnych poľnohospodárskych produktov „z dvora“ pre obyvateľov obcí a okolia
- Podpora odbytu miestnych remeselných výrobkov a služieb pre obyvateľov obcí a okolia
- Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia domov smútku

Opatrenie 1.3.3

Stabilizácia siete predškolských a školských zariadení v obciach

Aktivity:

- Stabilizácia základnej školy v obci Borša
- Stabilizácia predškolských zariadení v obciach
- Podpora tvorby a propagácie zaujímavých a atraktívnych vzdelávacích programov na škole
- Komunikácia a podpora komunikácie „škola – rodičia“ pri usmerňovaní ďalšieho výberu vzdelávania u žiakov
- Podpora vytvárania neziskového združenia priaznivcov školy a predškolských zariadení so samostatnou právnou subjektivitou k prijímaniu grantových prostriedkov pre rozvoj školy a predškolských zariadení
- Organizovanie propagácie školy aktivitami dní otvorených dverí
- Prezentácia kvality školy a výsledkov žiakov
- Podpora propagácie školy na web stránke
- Organizovanie propagácie predškolských zariadení aktivitami dní otvorených dverí
- Prezentácia kvality predškolských zariadení a výsledkov detí
- Podpora propagácie predškolských zariadení na web stránke obcí

Opatrenie 1.3.4

Zlepšovanie vybavenosti a podporovanie využiteľnosti školy, zavádzanie progresívnych foriem výučby a praktických zručností

Aktivity:

- Rozširovanie a modernizácia vybavenosti školy a predškolských zariadení
- Nákup interaktívnych didaktických pomôcok pre školu
- Podpora zavádzania vzdelávacích programov zameraných na motiváciu pre remeselné zručnosti
- Podpora výmenných pobytov žiakov s partnerskými školami v zahraničí
- Podpora žiakov aktívne sa zapájať do vedomostných a športových súťaží
- Podpora modernizácie starostlivosti o deti v predškolskom veku, nákup moderných a interaktívnych hračiek
- Podpora individuálneho vzdelávania detí mimoriadne talentovaných a nadaných
- Podpora individuálneho vzdelávania v rámci integrácie žiakov so zdravotným postihnutím
- Podpora psychologicko-pedagogického poradenstva pre deti
- Podpora alternatívnych metód vyučovania
- Podpora zvyšovania kvalifikácie učiteľov a ich ďalšieho vzdelávania

Opatrenie 1.3.5

Rozvoj záujmovej činnosti, športových aktivít a kultúrnych podujatí

Aktivity:

- Podpora obyvateľov obcí v záujmovej činnosti, generačnej spolupráci a práci s deťmi

- Organizovanie pravidelných športových podujatí
- Výstavba a modernizácia športových klubov
- Výstavba, modernizácia a údržba telocvične pre žiakov
- Výstavba, modernizácia a údržba multifunkčných ihrísk
- Výstavba, modernizácia a údržba detských ihrísk
- Organizovanie tradičných kultúrnych podujatí
- Rekonštrukcia obecných domov na kultúrno-spoločenské budovy
- Výstavba, modernizácia a údržba amfiteátra pre hromadné podujatia
- Podpora prezentácie výsledkov záujmovej činnosti a tvorby doma aj v zahraničí
- Podpora aktívneho a zdravého starnutia

Opatrenie 1.3.6

Podpora miestnych kultúrnych, spoločenských a folklórnych tradícií

Aktivity:

- Ochrana, propagácia a rozvoj kultúrneho dedičstva obcí a atrakcií obcí
- Podpora a propagácia folklórnych a spoločenských podujatí a aktivít
- Podpora a propagácia poľnohospodárstva a vinárstva a aktivít s nimi spojených
- Podpora a propagácia tradičnej remeselnej výroby
- Vydanie publikácie o obciach a vydávanie ďalších printových materiálov, kalendárov
- Výstavba a vybavenie Múzea tradícií – stála expozícia sedliackeho domu, pivnice
- Podpora a propagácia zberateľskej činnosti dobových artefaktov

22.2

PRIORITA 2

TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA A ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

GLOBÁLNY CIEĽ: ZVYŠOVANIE KVALITY ŽIVOTA

Opatrenie 2.1.1

Zlepšovanie dopravnej infraštruktúry obcí

Aktivity:

- Výstavba, oprava a rekonštrukcia chodníkov v obciach
- Výstavba, oprava a rekonštrukcia chodníkov na cintorínoch
- Výstavba, oprava a modernizácia parkovacích a odstavných plôch
- Výstavba, oprava a rekonštrukcia miestnych komunikácií
- Výstavba, oprava a rekonštrukcia mostíkov a lávok
- Rekonštrukcia a modernizácia verejného osvetlenia
- Odstránenie bariér pre imobilných a starších občanov
- Budovanie a modernizácia bezpečnostného dopravného značenia
- Budovanie spomaľovačov a regulácia rýchlosti prechádzajúcich motorových vozidiel
- Budovanie bariér na zníženie hlučnosti a prašnosti pri hlavných komunikáciách
- Budovanie bezpečnostných bariér na elimináciu nebezpečných úsekov, vybudovanie bezpečnostného zábradlia

Opatrenie 2.1.2

Rozvoj dopravnej obslužnosti obcí

Aktivity:

- Podpora posilnenia regionálnej mobility prostredníctvom prepojenia sekundárnych a terciárnych uzlov
- Zabezpečovanie dopravy detí a žiakov pri dochádzke do škôl mimo obcí
- Budovanie, rekonštrukcia a modernizácia prístreškov na čakanie dopravy
- Podpora vývoja ekologicky priaznivých a nízkouhlíkových dopravných systémov a propagácia trvalo udržateľnej obecnej/regionálnej mobility
- Podpora efektívneho a komfortného prepojenia obcí s väčšími centrami verejnou dopravou
- Podpora drobných poskytovateľov verejnej dopravy
- Podpora dopravy využívajúcej alternatívne pohonné látky

Opatrenie 2.1.3

Zlepšenie vzhľadu obcí a zvyšovanie atraktivity verejných priestranstiev

Aktivity:

- Výsadba a údržba zelene v obciach s ambíciou zväčšiť celkovú plochu zelene v obciach
- Výsadba a údržba obecných parčíkov
- Modernizácia a jednotný imidž zábran, informačných tabúl a ďalšieho mobiliáru v obciach
- Inštalácia a údržba prvkov obecných mobiliárov
- Oprava a rekonštrukcia centier obcí
- Pravidelná údržba čistoty verejných priestranstiev, vrátane cintorína
- Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia oddychových zón v obciach
- Inštalovanie a obnova informačných tabúl v obciach
- Súťaž vo vzhľade domov a dvorov
- Účasť obyvateľov na projektoch utvárania verejných priestranstiev

ŠPECIFICKÝ CIEĽ: TRVALÝ ROZVOJ TECHNICKEJ INFRAŠTRUKTÚRY A ODPADOVÉHO HOSPODÁRSTVA

Opatrenie 2.2.1

Výstavba, rozvoj a modernizácia technickej infraštruktúry

Aktivity:

- Podpora investícií do infraštruktúry, ktoré občanom poskytujú základné služby v oblastiach energie, životného prostredia, dopravy a informačných a komunikačných technológií
- Výstavba, rekonštrukcia, modernizácia a rozširovanie kanalizačného potrubia v obciach
- Výstavba, rekonštrukcia, modernizácia a rozširovanie čističiek odpadových vôd v obciach
- Rekonštrukcia, modernizácia a rozširovanie vodovodného potrubia v obciach
- Rekonštrukcia, modernizácia a rozširovanie plynového potrubia v obciach
- Rekonštrukcia a modernizácia obecných rozhlasov
- Propagácia nízkouhlíkových stratégií pre obce/mikroregión
- Podpora a postupné zavádzanie distribučných systémov s nízkymi úrovňami napätia
- Príprava a podpora obcí na modernizáciu a kapacitné rozširovanie rozvodu elektrickej energie
- Podpora obcí pri zavádzaní optických káblov a výstavbe televíznych a telekomunikačných prijímačov a rádiokomunikačných sietí
- Podpora zabezpečenia ochrany údajov, vírusová a digitálna ochrana prevádzky sietí a služieb, bezpečnosť internetových transakcií, ako aj zabezpečenie bezpečnosti vybavenia pre konečných užívateľov

Opatrenie 2.2.2

Podpora ekologického nakladania s odpadom

Aktivity:

- Likvidácia ekologických záťaží a nelegálnych skládok odpadu
- Vybudovanie a modernizácia zberného dvora
- Projektová, technologická a pozemková príprava na vybudovanie skládky pre biologicky rozložiteľné odpady
- Vybudovanie a modernizácia obecnej skládky pre biologicky rozložiteľné odpady
- Organizovanie informačnej kampane na podporu individuálnych skládok biologicky rozložiteľných odpadov a domáceho kompostovania
- Podpora kompostovania a využívania bioodpadu
- Rozšírenie komodít a modernizácia separovaného zberu odpadu v obciach
- Aktívna motivácia obyvateľov k separovaniu odpadu
- Osveta obyvateľov zameraná na ekologické nakladanie s odpadom
- Podpora vzdelávania a osvetu separovania odpadu u detí a žiakov

ÚZEMNÝ CIEĽ: OCHRANA PRÍRODNÉHO A KULTÚRNEHO DEDIČSTVA

Opatrenie 2.3.1

Podpora úsporného nakladania s energiami a využívanie obnoviteľných zdrojov energie

Aktivity:

- Rekonštrukcia obecných budov s ambíciou zníženia energetickej zaťaženia a úspory energií
- Podpora energetickej efektívnosti súkromných domov
- Propagácia výroby a podpora distribúcie obnoviteľných zdrojov energie
- Príprav pozemkov na výstavbu a podpora výstavby slnečných kolektorov
- Podpora využitia energie z obnoviteľných zdrojov vo verejných infraštruktúrach a v sektore bývania
- Podpora a postupné zavádzanie inteligentných distribučných systémov s nízkymi úrovňami napätia
- Osveta o možnostiach úspor energie a obnoviteľných zdrojoch energie vrátane zdrojov ich financovania
- Podpora využitia technológií k úspore energie
- Využívanie alternatívnych zdrojov energie, obzvlášť biomasy

Opatrenie 2.3.2

Ochrana podzemných a povrchových vôd

Aktivity:

- Riešenie významných potrieb investícií do sektora vodného hospodárstva s cieľom splniť požiadavky environmentálneho acquis
- Dostavba a modernizácia kanalizačných sietí a čistiarne odpadových vôd

Opatrenie 2.3.3

Zapojenie obcí do riešenia protipovodňových opatrení a ochrany pred následkami klimatických zmien

Aktivity:

- Spolupráca obcí so zodpovednými inštitúciami na vytváranie protipovodňových opatrení
- Zabezpečovanie prevencie povodňových udalostí udržiavaním priepustnosti verejných kanálov a ostatných malých vodných tokov
- Odstraňovanie následkov povodní
- Podpora vyhradených investícií na prispôbenie sa zmene klímy
- Zabezpečenie a podpora zabezpečenia investícií, zariadení a opatrení proti zosuvom pôdy
- Zabezpečenie a podpora zabezpečenia investícií, zariadení a opatrení proti vysychaniu vody v extrémnych horúčavách
- Propagácia investícií na riešenie osobitných rizík, zabezpečenie odolnosti proti katastrofám a vyvíjanie systémov zvládania katastrof
- Osveta obyvateľov pre zvládanie prírodných katastrof

Opatrenie 2.3.4

Revitalizácia pôdy a riečnych systémov v obciach

Aktivity:

- Zlepšenie a revitalizácia obecného prostredia vrátane regenerácie opustených poľnohospodárskych (priemyselných) lokalít a zníženia miery znečistenia pôdy a vzduchu
- Zvyšovanie retenčnej schopnosti krajiny
- Zachytávanie vody v mieste jej dopadu
- Revitalizácia Bodrogu a jeho ramien za účelom skvalitnenia rekreačného rybolovu
- Zabezpečenie prirodzenej funkcie lesa vo vzťahu k vode
- Údržba a spevnenie potokových korýt a úprava hrádzí

Opatrenie 2.3.5

Obnova a údržba poľných ciest a zelene v krajine

Aktivity:

- Spevňovanie, udržiavanie a obnova poľných ciest a ciest medzi vinohradmi a poľnohospodárskymi pozemkami
- Budovanie a údržba odstavných plôch pre parkovanie návštevníkov vinohradov a pivníc
- Zabezpečovanie a obnova prirodzenej funkcie lesa, stavanie hrádzok pre reguláciu vody
- Výsadba a údržba líniovej zelene pozdĺž ciest
- Údržba trávnatých plôch a neobrábanej pôdy

Opatrenie 2.3.6

Obnova a údržba historických a kultúrnych pamiatok, budov a pamätníkov

Aktivity:

- Obnova a údržba historických pivníc
- Obnova a údržba historických budov
- Rekonštrukcia kaštieľa v obci Borša
- Vybudovanie Múzea tradícií – pôvodného sedliackeho domu
- Modernizácia a údržba hasičskej zbrojnice

22.3

PRIORITA 3

EKONOMICKÝ ROZVOJ A RIADENIE OBCÍ

GLOBÁLNY CIEĽ: SPOJENIE ÚSILIA SAMOSPRÁVY A PODNIKATEĽOV

Opatrenie 3.1.1

Stabilizácia existujúcich podnikateľov, podpora ich rozvoja a motivácia nových podnikateľov

Aktivity:

- Vytvorenie a schválenie motivačných podmienok a obecnej legislatívy obcí pre vstup domácich malých podnikateľov a ďalších investorov
- Vysporiadanie pozemkov a vybudovanie technickej infraštruktúry zóny pre podnikateľov
- Rekonštrukcia a podpora rekonštrukcie budov a prevádzkových priestorov, ktoré sú potrebné na zabezpečenie rozvoja podnikateľov, poľnohospodárov, vinárov, remeselných dvorov a služieb
- Podpora a motivácia novo vzniknutých podnikateľov, samostatne hospodáriacich roľníkov, vinárov a živnostníkov vo výrobnom, spracovateľskom a remeselnom sektore a službách dostupnými ekonomickými a legislatívnymi nástrojmi obcí
- Podpora investícií do infraštruktúry, ktoré občanom poskytujú základné služby v oblastiach energie, životného prostredia, dopravy a informačných a komunikačných technológií
- Podpora rozvoja vnútorného potenciálu, najmä malých podnikateľov a služieb vytváraním sietí, spolupráce a výmeny skúseností medzi obcami a regiónmi
- Podpora a motivácia malých a stredných podnikateľov, ktorí využívajú domáce suroviny (pestovanie viniča a s tým spojené ďalšie remeselné aktivity)
- Rekonštrukcia a modernizácia predajných objektov a nákup technológií a zariadení pre doplnkovú výrobu a spracovanie tradičných poľnohospodárskych produktov, materiálov a výrobkov
- Organizovanie pravidelných trhov a workshopov – vytváranie väzieb medzi malým a stredným podnikaním v regióne a kraji
- Podpora marketingu domácich podnikateľov, motivácia občanov využívať služby a nakupovať produkty a tovary miestnych farmárov, vinárov, remeselníkov a podnikateľov
- Podpora a vytváranie akčných plánov zamestnanosti na všetkých úrovniach a podpora nepretržitého rozvoja partnerských štruktúr na miestnej úrovni

Opatrenie 3.1.2

Zvyšovanie informovanosti a využívanie programov rozvoja malého a stredného podnikania

Aktivity:

- Propagácia a pravidelné informácie pre podnikateľov o možnostiach využívania grantov a programov zo štrukturálnych fondov
- Zapájanie miestnych podnikateľov do prípravy a realizácie projektov a grantov v prospech rozvoja obce a podnikateľského prostredia
- Pravidelné informácie o vzdelávacích programoch pre podnikateľov
- Pomoc obcí a podpora podnikateľov pri ich využívaní grantov a ďalších podporných programov
- Aktívna spolupráca obcí s podnikateľmi pri tvorbe ich projektov a následnej realizácii získaných programov

Opatrenie 3.1.3

Modernizácia technického a technologického zázemia obecných úradov a online dostupnosť služieb a portálov verejnej správy občanom a podnikateľom

Aktivity:

- Nákup a modernizácia technického vybavenia a notebookov pre obecné úrady
- Nákup a technické zabezpečenie informačných systémov obcí a ich úradov
- Nákup a tvorba softwaru pre komunikáciu občan – samospráva – podnikateľské subjekty
- Nákup a tvorba aplikačného softwaru na zabezpečenie elektronických služieb pre občanov v obciach
- Realizácia vzdelávacích kurzov v oblasti nových informačných technológií a aplikácie nových softwarov pre pracovníkov obcí na obecných úradoch

ŠPECIFICKÝ CIEĽ: ROZVOJ TRADIČNÝCH MOŽNOSTÍ PODNIKANIA

Opatrenie 3.2.1

Stabilizácia a rozvoj vinárskej produkcie a poľnohospodárskej produkcie a výroby v obciach

Aktivity:

- Podpora zlepšenia a zlepšenie obhospodarovania pôdy
- Podpora rozšírenia pestovania viniča
- Podpora rozšírenia výsadby ovocných sádov a pestovania malého kríkového ovocia
- Podpora mladých farmárov, podpora obcí pri zakladaní rodinných fariem, poľnohospodárskych dvorov a ďalších drobných podnikateľov v poľnohospodárstve
- Propagácia účinného využívania zdrojov a podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo odolné voči zmene klímy v sektoroch poľnohospodárstva a potravinárstva so zameraním na zvýšenie účinnosti využitia vody v poľnohospodárstve, zvýšenie účinnosti využitia energie v poľnohospodárstve a pri spracovaní potravín, uľahčenie dodávok a využitia obnoviteľných zdrojov energie, vedľajších produktov, odpadov, zvyškov a iných nepotravinových surovín na účely biohospodárstva, zníženie emisií oxidu dusného a metánu z poľnohospodárstva
- Podpora sekvestrácie oxidu uhličitého v poľnohospodárstve
- Podpora obnovy a obnova, zachovanie a posilnenie ekosystémov závislých od poľnohospodárstva a vinárstva
- Podpora konkurencieschopnosti všetkých druhov vinárskej a poľnohospodárskej produkcie
- Modernizácia, oprava a budovanie poľných prístupových ciest, inžinierskych sietí a ďalšej technickej podpory pre zlepšenie výroby vo vinárstve, v poľnohospodárstve a ochrany životného prostredia
- Podpora projektov a investičných aktivít na ochranu životného prostredia a výrobu ekologicky nezávadných potravín
- Podpora pracovnej mobility a pomoc obcí zamestnať sa vo vinárstve a v poľnohospodárstve trvale alebo v sezónnych prácach ľuďom bez vzdelania a ďalším uchádzačom o zamestnanie

Opatrenie 3.2.2

Podpora rozvoja vinárstva

Aktivity:

- Podpora obnovy, rekultivácie a rozširovania vinohradov
- Podpora budovania nových a rekonštrukcie starých pivníc na uchovávanie vína
- Podpora zachovania špecifických vlastností pestovateľského zázemia viniča
- Podpora obstarania a obstaranie technológií a postupov na výrobu vína
- Podpora výstavby výrobných zariadení, vrátane budov v súvislosti s rozvojom vinárstva
- Podpora výstavby a výstavba hygienicko-sanitárnych režimov
- Podpora výstavby, výstavba a obstaranie technológií na ochranu životného prostredia, vypracovanie marketingových plánov, vrátane zlepšenia podmienok predaja
- Podpora výstavby a výstavba zariadení potrebných na odber, čerpanie a cirkuláciu vody
- Propagácia a podpora propagácie vinárskej produkcie a kultúry

Opatrenie 3.2.3

Stabilizácia odbytu vinárskej produkcie, poľnohospodárskych produktov a výrobkov a podpora remeselných dvorov a služieb

Aktivity:

- Podpora a propagácia pravidelného predaja vinárskej produkcie a poľnohospodárskych produktov „z dvora“ v obciach a v regióne
- Podpora a propagácia predaja ovocia z ovocných sádov a malého kríkového a lesného ovocia
- Pravidelné organizovanie dožínok, vinobrania a podujatí spojených s produkciou vína, obecných trhov so zameraním na ochutnávku a predaj miestnych špecialít, kulinárske špeciality a nezávadné potraviny
- Marketing kvalitných vinárskych produktov a poľnohospodárskych produktov vo vzťahu k obyvateľom regiónu
- Podpora konkurencieschopnosti všetkých druhov vinárskej a poľnohospodárskej produkcie
- Podpora integrácie primárnych výrobcov do potravinového reťazca pomocou systémov kvality, propagácie na miestnych trhoch a krátkych dodávateľských reťazcoch, skupín výrobcov a medziodvetvových organizácií
- Podpora manažmentu rizika vinárskych a poľnohospodárskych podnikov v obciach
- Podpora vzniku kooperačných väzieb medzi vinármi, poľnohospodármi v regióne
- Podpora využívania poľovného revíru a jeho propagácia

ÚZEMNÝ CIEĽ: VYUŽÍVANIE ĽUDSKÉHO A PRÍRODNÉHO POTENCIÁLU

Opatrenie 3.3.1

Rekonštrukcia infraštruktúry cestovného ruchu

Aktivity:

- Výstavba a modernizácia priestorov na stálu propagáciu a predaj vinárskej produkcie
- Výstavba a modernizácia priestorov na stálu propagáciu a predaj farmárskej produkcie
- Výstavba a modernizácia remeselných dvorov a dielní na výroby tradičných produktov
- Príprava projektovej dokumentácie na využitie termálnej vody v obci Borša
- Výstavba a modernizácia zariadenia na využitie termálnej vody v obci Borša
- Výstavba a modernizácia termálneho kúpaliska v obci Borša
- Výstavba a modernizácia prístupovej komunikácie k termálnemu kúpalisku
- Výstavba a modernizácia ubytovacích zariadení pre podporu cestovného ruchu
- Výstavba reštaurácií
- Výstavba a modernizácia prístaviska pre plavbu na Bodrogu
- Výbudovanie informačných a náučných tabúl v obciach a okolí so zameraním na vinárstvo a vínne pivnice
- Zriadenie a obnova informačnej kancelárie
- Inštalácia medzinárodne uznávaných turistických značení atraktivít cestovného ruchu (kultúrne, technické, historické pamiatky a prírodné atraktivity)
- Výbudovanie a údržba náučných chodníkov
- Výstavba cyklotrasy s napojením na cyklotrasu pokračujúcu do Maďarska
- Podpora podnikania a vytvárania služieb v oblasti agroturistiky a vinárstva

Opatrenie 3.3.2

Propagácia obcí

Aktivity:

- Ochrana, propagácia a rozvoj kultúrneho dedičstva obcí so zreteľom na poľnohospodárstvo a vinárstvo
- Vytvorenie krátkodobého marketingového plánu a strednodobej marketingovej a komunikačnej stratégie obcí, budovanie pozitívneho mediálneho obrazu obcí
- Realizácia marketingových výstupov, pravidelná propagácia aktivít a podujatí v obciach s cieľom prilákať návštevníkov z regiónu, kraja
- Pravidelná komunikácia s regionálnymi a celoštátnymi médiami, prezentácia pozitívnych výsledkov aj zaujímavostí obcí
- Budovanie komunikačných a informačných väzieb v mikroregióne, spolupráca s obcami, mestami v oblasti komunikácie s médiami
- Podpora a rozvoj projektov medzinárodnej a cezhraničnej spolupráce
- Pravidelná účasť na regionálnych, národných aj medzinárodných veľtrhoch, obchodných misiách, odborných seminároch a konferenciách propagujúcich miestny cestovný ruch
- Vytvorenie aktívnej spolupráce s obcami Tokajskej oblasti v Maďarsku
- Vytvorenie propagačných materiálov obcí
- Budovanie imidžu obcí na základe histórie obcí, vinobraníckych folklórnych tradícií, tvorby remeselných produktov a tradičných výrobkov, prírodných zdrojov, využitie potenciálu blízkosti hranice
- Investície do prezentácie kultúrnych aktivít (kultúrne podujatia, festivaly, prezentácie národného folklóru, zvykov a tradícií, kongresov a sympózií) a remeselných dvorov
- Podpora prezentácie príležitostí strávenia voľného času (propagácia degustácií a návštevy pivníc, vínnej cykloturistiky v spolupráci s okolitými obcami)

Opatrenie 3.3.3

Podpora podnikateľských aktivít a služieb v cestovnom ruchu

Aktivity:

- Podpora podnikateľov v oblasti služieb a doplnkových služieb v cestovnom ruchu
- Podpora účasti podnikateľov na výstavách a veľtrhoch cestovného ruchu doma a v zahraničí
- Prevádzkovanie malých predajných miest pre návštevníkov obcí s cieľom predaja tradičných výrobkov (ľudovo-umelecké výrobky a i.) a poľnohospodárskych produktov
- Podpora organizovania a organizovanie tradičných jarmokov a trhov
- Pravidelné informácie o využívaní dotačných programov pre podnikateľov v cestovnom ruchu
- Metodická a asistenčná podpora obcí malým a stredným podnikateľom v oblasti cestovného ruchu

23. INDIKÁTORY OPATRENÍ

Ambíciou Plánu rozvoja obcí Bara, Borša, Černochoch je v najväčšej miere naplniť jeho očakávania. Programová časť Plánu rozvoja vo svojich Opatreniach a Aktivitách presne identifikuje potreby jednotlivých obcí. Tieto Aktivity upresňujú a dopĺňajú identifikátory a ich číselné (explicitné) vyjadrenie počiatočného a želaného stavu. Indikátory podporujú oprávnenosť verejných výdavkov pre jednotlivé Opatrenia a sú zároveň aj základným faktorom pri tvorbe kritérií pre čerpanie finančnej podpory z regionálneho rozvojového fondu. Na základe súboru indikátorov priradených k jednotlivým Opatreniam je možné takto jednoducho monitorovať priebežné plnenie a realizáciu jednotlivých Aktivít.

Tabuľka Merateľné ukazovatele realizácie aktivít

OPATRENIE		MERATEĽNÝ INDIKÁTOR	MERATEĽNÝ UKAZOVATEĽ	STAV V ROKU 2015	STAV V ROKU 2022
1.1.1	Využívanie ekonomických a legislatívnych nástrojov a podpora výhodných podmienok pre domácich podnikateľov, farmárov a vinárov	malé prevádzky	počet	0	3

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **BARA, BORŠA, ČERNOCHOV**

1.1.2	Zvyšovanie kvality života obyvateľov a dostupnosti bývania v obciach	postavené obecné byty	počet	40	80
1.1.3	Vytvorenie podmienok bezpečného života obyvateľov obcí, ochrany ich majetku aj ochrany majetku obcí	kamerový systém	počet kamier	0	30
1.1.4	Podpora aktívnej činnosti mimovládnych organizácií, spolkov a združení	komunitné centrá	počet	0	3
1.2.1	Rozvoj aktívnej politiky trhu práce, posilnenie sociálnej inklúzie a rovnosti príležitostí na trhu práce	dhodobo nezamestnaní	počet	113	85
		nezamestnaní absolventi	počet	60	40
1.2.2	Zvýšenie kvalifikácie pracovnej sily vstupujúcej na trh práce	žiaci s neukončenou školskou dochádzkou	počet	250	50
1.3.1	Budovanie zázemia sociálneho zabezpečenia v obciach	kapacita stacionáru pre seniorov	počet	0	30
		terénna opatrovateľská služba	počet	6	15
1.3.2	Modernizácia a rozvoj základnej infraštruktúry služieb	pekáreň, cukráreň	počet	0	3
1.3.3	Stabilizácia siete predškolských a školských zariadení v obciach	žiaci v základnej škole	počet	200	250
		deti v predškolských zariadeniach	počet	50	80
1.3.4	Zlepšovacie vybavenosti a podporovanie využiteľnosti škôl, zavádzanie progresívnych foriem výučby a praktických zručností	interaktívne učebné pomôcky	počet	0	15
1.3.5	Rozvoj záujmovej činnosti, športových aktivít a kultúrnych podujatí	multifunkčné ihrisko	počet	0	3
1.3.6	Podpora miestnych kultúrnych, spoločenských a folklórnych tradícií	Múzeum tradícií	počet	0	1
2.1.1	Zlepšovacie dopravné infraštruktúry obcí	opravené miestne komunikácie	m	0	6 000
2.1.2	Rozvoj dopravnej obslužnosti obcí	prístrešky na čakanie	počet	3	8
2.1.3	Zlepšenie vzhľadu obcí a zvyšovanie atraktivity verejných priestranstiev	rekonštrukcia centier	m ²	3 000	5 000
		rozšírenie zelene	m ²	1 500	3 000
2.2.1	Výstavba, rozvoj a modernizácia technickej infraštruktúry	čističky odpadových vôd	počet	1	3
2.2.2	Podpora ekologického nakladania s odpadom	odstránenie nelegálnych skládok	m ²	100	0
		obecná kompostáreň	počet	0	3
2.3.1	Podpora úsporného nakladania s energiami a využívanie obnoviteľných zdrojov energie	rekonštrukcia budov na energeticky úsporné	m ²	0	2 000
2.3.2	Ochrana podzemných a povrchových vôd	kanalizácia	m	1 000	7 000
2.3.3	Zapojenie obcí do riešenia protipovodňových opatrení a ochrany pred následkami klimatických zmien	úprava potoka, rieky	m	0	1 000
2.3.4	Revitalizácia pôdy a riečnych systémov v obciach	údržba potokových korýt	m	0	1 000
2.3.5	Obnova a údržba poľných ciest a zelene v krajine	poľné prístupové cesty	m	0	5 000
2.3.6	Obnova a údržba historických a kultúrnych pamiatok, budov a pamätníkov	pivnice	počet	0	15
3.1.1	Stabilizácia existujúcich podnikateľov, podpora ich rozvoja a motivácia nových podnikateľov	noví podnikatelia	počet	0	9
3.1.2	Zvyšovanie informovanosti	nenávratné finančné	€	0	10 mil

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **BARA, BORŠA, ČERNOCHOV**

	a využívanie programov rozvoja malého a stredného podnikania	prostriedky			
3.1.3	Modernizácia technického a technologického zázemia obecných úradov a online dostupnosť služieb a portálov verejnej správy občanom a podnikateľom	software	počet	0	15
3.2.1	Stabilizácia a rozvoj vinárskej produkcie a poľnohospodárskej produkcie a výroby v obciach	samostatne hospodáriaci roľníci	počet	0	15
3.2.2	Podpora rozvoja vinárstva	plochy pestovania viniča	ha	250	180
3.2.3	Stabilizácia odbytu vinárskej produkcie, poľnohospodárskych produktov a výrobkov a podpora remeselných dvorov a služieb	predajcovia produktov a výrobkov	počet	0	12
3.3.1	Rekonštrukcia infraštruktúry cestovného ruchu	ubytovacie zariadenie	počet	0	3
		stravovacie zariadenie	počet	0	6
3.3.2	Propagácia obcí	propagačný materiál	počet	0	5
3.3.3	Podpora podnikateľských aktivít a služieb v cestovnom ruchu	podnikatelia v službách cestovného ruchu	počet	0	6

Zdroj: vlastné spracovanie

D. REALIZAČNÁ ČASŤ

Realizačná časť Plánu rozvoja obcí Bara, Borša, Černochovo identifikuje manažment riadenia, popisuje organizačné zabezpečenie realizácie Aktivít, systém monitorovania a hodnotenia plnenia Programu rozvoja obcí, vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obcí formou akčných plánov. Aj keď je Plán rozvoja obcí spoločným dokumentom pre všetky tri obce, manažment Plánu má každá obec individuálne pre seba a svoje potreby.

24. MANAŽMENT PLÁNU ROZVOJA OBCÍ

Obecné zastupiteľstvo

jednotlivých obcí je najvyšším orgánom riadenia a realizácie Plánu rozvoja tej-ktorej „svojej“ obce. Schvaľuje Plán rozvoja obcí, jeho aktualizáciu a aktualizáciu jeho častí a schvaľuje hodnotiacu správu realizácie. Vymedzuje činnosť pri operatívnom riadení Plánu rozvoja obce a menuje členov Riadiacej skupiny a členov Pracovných skupín pre jednotlivé problémové oblasti.

Obecné zastupiteľstvo ďalej: kontroluje dosahovanie stanovených cieľov, pravidelne sleduje a hodnotí výsledky implementácie, schvaľuje partnerstvá územnej spolupráce s orgánmi a inštitúciami všetkých oblastí spoločensko-ekonomického a kultúrneho života, ktoré realizáciou svojich rozvojových aktivít prispievajú k naplneniu cieľov Plánu rozvoja. Schvaľuje a koordinuje partnerstvá územnej spolupráce aj s podnikateľskými subjektmi, zamestnávateľmi a s neziskovým sektorom za účelom naplnenia Aktivít Plánu rozvoja obcí. Má na zreteli vyvážený rozvoj územia.

V prípade, že niektorá z obcí chce zásadným spôsobom zmeniť víziu, Priority alebo Ciele Plánu rozvoja obcí, alebo inak významne zmeniť Plán rozvoja obcí je potrebné pre takúto zmenu Plánu prijať spoločný konsenzus medzi všetkými obecnými zastupiteľstvami. Významnú úlohu tu majú starostovia jednotlivých obcí, ktorí rokovania smerujúce k spoločnému konsenzu.

Starosta

tej-ktorej obce je koordinátorom a manažérom realizácie Plánu rozvoja obcí vo „svojej“ obci. Zvoláva pravidelné stretnutia k Plánu rozvoja, navrhuje obecnému zastupiteľstvu na schválenie jednotlivé námety a podnety na realizáciu projektov.

Starostovia obcí Bara, Borša a Černochovo spoločne koordinujú realizáciu takých aktivít, ktoré presahujú územie jednej obce, alebo význam jednej obce a ovplyvňujú rozvoj širšieho mikroregiónu.

Riadiaca skupina

plní funkciu poradného a iniciatívneho orgánu obecného zastupiteľstva v otázkach Plánu rozvoja. Je zložená z troch členov, ktorých zvolilo obecné zastupiteľstvo. Dohliada a zabezpečuje trvalo

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **BARA, BORŠA, ČERNOCHOV**

udržateľný hospodársky rozvoj, sociálny rozvoj a územný rozvoj obce prostredníctvom Plánu rozvoja a Akčných plánov. V súčinnosti s obecným zastupiteľstvom pripravila víziu, stratégiu, aktivity strategického rozvoja „svojej“ obce, spolupôsobí pri koordinácii spolupráce s externým prostredím na vypracovaní Plánu rozvoja.

Riadiaca skupina ďalej: analyzuje potreby, ktoré sa plánujú prefinancovať z príspevkov na projekty, sleduje výzvy na predkladanie žiadostí, legislatívu, pravidlá, pri príprave spolupracuje s externým prostredím, vytvára podmienky pre realizáciu projektov, monitoruje priebeh realizácie projektov, zúčastňuje sa na kontrole práce na projektoch, kontroluje práce na realizácii projektov a hodnotí ukončené projekty. Sleduje legislatívu a pravidlá pre čerpanie fondov EÚ a grantov, komunikuje s riadiacim orgánom. Vede databázy kontaktov, vede prehľad o organizáciách tretieho sektora a podnikateľoch.

Pracovné skupiny

sú vytvorené k jednotlivým problémovým oblastiam Plánu rozvoja obce. Pripravujú na prerokovanie vymedzenie prioritných projektov, plán ich realizácie, využitie zdrojov financovania, plán dofinancovania projektu, hodnotenie realizácie a dopadu projektov a iné. Pracovné skupiny sú zložené z odborníkov na jednotlivé problémové oblasti. Členov pracovnej skupiny schvaľuje jednotlivé obecné zastupiteľstvo.

Realizácia Plánu rozvoja vyžaduje systematickú prácu, stanovenie priorít, rozloženie financovania, získavanie úverov a cudzích zdrojov a sledovanie výziev jednotlivých riadiacich orgánov pre eurofondy. Odporúča sa zriadenie plateného zamestnanca pre všetky tri obce za účelom získavania cudzích nenávratných prostriedkov, administrovanie eurofondov, komunikáciu s verejným obstarávateľom či stavebným dohľadom. Zriaďovanie ďalších orgánov v súvislosti s Plánom rozvoja obcí je bezpredmetné.

25. MONITOROVANIE A HODNOTENIE PLÁNU ROZVOJA OBCÍ

Medzi kľúčové činnosti a procesy nevyhnutné pre správne zabezpečenie implementácie Plánu rozvoja obcí patria aj **monitorovanie a hodnotenie** na úrovni programu ako celku aj jednotlivých aktivít.

Základom aktuálneho prístupu v oblasti monitoringu a hodnotenia je dôraz kladený na jasné definovanie cieľov a orientácia na výsledky. Premenu plánovaných vstupov, výstupov a výsledkov na skutočné vstupy, výstupy a dosiahnuté výsledky prostredníctvom výberu a implementácie aktuálnych projektov možno pozorovať v reálnom čase pomocou monitorovacích mechanizmov.

Monitorovanie, ktorého dominantným nástrojom sú merateľné ukazovatele, je zamerané predovšetkým na sledovanie efektivity implementačných a riadiacich mechanizmov Plánu a na dosahovanie cieľov Plánu. Na rozdiel od vstupov a výstupov, skutočne dosiahnutý výsledok je okrem realizácie Plánu daný aj externými faktormi mimo dosahu Plánu. Externé faktory môžu mať na dosahovanie výsledku minimálny ale aj výraznejší vplyv. Práve preto je pri tvorbe Plánu kľúčové identifikovať pokiaľ možno všetky faktory, ktoré môžu ovplyvniť dosahovanie zvoleného výsledku a rozhodnúť, ktoré z nich budú predmetom Plánu. Z tohto dôvodu je určenie celkového skutočne dosiahnutého výsledku t.j. reálneho dopadu Plánu na zmenu sociálno-ekonomickej reality možné len na základe vykonania hodnotenia dopadov.

Dopady nie sú merané prostredníctvom ukazovateľov, ale vhodne zvolenými metódami hodnotenia. Hodnotenie vychádza z údajov získaných na základe monitorovania, kombinuje ich s ďalšími údajmi a poskytuje pridanú hodnotu pre proces rozvoja. Monitorovanie aj hodnotenie zabezpečujú všetky subjekty zúčastnené na riadení Plánu rozvoja obcí v rozsahu zadefinovaných úloh a zodpovedností.

25.1 MONITOROVANIE PLÁNU ROZVOJA OBCÍ

Úlohou obcí a ich manažmentu je pravidelné monitorovanie a vyhodnocovanie plnenia Plánu rozvoja. Hlavným cieľom monitorovania je pravidelné sledovanie realizácie Opatrení a Aktivít Plánu rozvoja s využitím systému merateľných ukazovateľov. Výstupy z monitorovania zabezpečujú pre manažment vstupy pre rozhodovanie za účelom zlepšenia implementácie Plánu rozvoja, vypracovávanie priebežných správ a záverečnej správy o realizácii Plánu rozvoja.

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **BARA, BORŠA, ČERNOCHOV**

Monitorovanie na úrovni Priorít a Cieľov Plánu rozvoja ako celku bude zabezpečovať **Riadiaca skupina**. Údaje získané v procese monitorovania predstavujú významný zdroj informácií pre riadenie Plánu rozvoja a pre prijímanie rozhodnutí obecného zastupiteľstva, či je potrebné Plán rozvoja aktualizovať, meniť alebo dopĺňať. Zároveň sú tieto údaje využívané v procese priebežného hodnotenia Plánu rozvoja. Monitorovanie prebieha na základe systému merateľných ukazovateľov definovaných v predchádzajúcej časti Plánu rozvoja. Riadiaca skupina využíva informácie monitorovania Priorít a Cieľov ako podklad pre priebežné hodnotenie Plánu rozvoja, samostatnú monitorovaciu správu Priorít a Cieľov nepripravuje.

V súvislosti s implementáciou Plánu rozvoja je monitorovanie na úrovni individuálnych projektov (aktivít) zabezpečované zodpovednými projektovými manažermi. Na rozdiel od monitorovania Priorít a Cieľov tuto je potrebné pravidelne pripravovať a schvaľovať monitorovaciu správu. Harmonogram prekladania monitorovacej správy vyplýva z každého realizovaného projektu individuálne. Monitorovacia správa má spravidla aj predpísanú štruktúru a povinné náležitosti podľa pokynov v projekte.

25.2 HODNOTENIE PLÁNU ROZVOJA OBCÍ

Hodnotenie predstavuje proces, ktorý systematicky skúma prínos z realizácie Plánu rozvoja, jeho súlad s Cieľmi stanovenými v Pláne rozvoja, analyzuje účinnosť realizovaných procesov, vhodnosť nastavenia jednotlivých Opatrení a Aktivít a pripravuje odporúčania na zvýšenie ich efektívnosti. Počas platnosti Plánu rozvoja obcí sa odporúča vykonávať priebežné hodnotenia a po ukončení platnosti Plánu rozvoja vykonať následné hodnotenie. Výsledky hodnotenia Plánu rozvoja sa zverejnia podľa platnej legislatívy.

Pri hodnotení Plánu rozvoja je potrebné prihliadať na skutočnosť, že stratégiu Plánu rozvoja obcí pripravovali reprezentanti obcí v určitom reálnom čase a v súlade so svojimi programovými vyhláseniami a predstavami v reálnom čase. Nie všetky ambície ostávajú vplyvom času a rozvoja aktuálne a reálne, nie všetky aktivity ostávajú prioritné a nie všetky ciele je možné zrealizovať. Niektoré aktivity môžu vychádzať z momentálnej situácie v obci, pričom s odstupom času sa môžu javiť ako málo významné. Plán rozvoja obcí nie je dogma a nie je to nemenný materiál, je to vytýčenie dlhodobých Priorít a Cieľov obcí z pohľadu väčšinových záujmov a poradia financovania. Obecné zastupiteľstvá môžu tento materiál dopĺňať a aktualizovať.

Priebežné hodnotenie je séria hodnotení, ktorých cieľom je kontinuálne počas implementácie Plánu rozvoja skúmať rozsah, do akého sa využili prostriedky, skúmať efektívnosť a účinnosť plánovania a sociálno-ekonomický dopad. Zároveň identifikuje faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu implementácie Plánu rozvoja vrátane udržateľnosti a identifikovania vhodných postupov. Hodnotenie sa vykonáva systematicky a priebežne počas celého trvania Plánu až po predloženie Záverečnej správy Plánu. Priebežné hodnotenia sa odporúča vykonávať raz ročne, minimálne raz za dva roky. Hodnotiace obdobie je obdobie od 1. januára do 31. decembra príslušného roka. Správu z hodnotenia predkladá Riadiaca skupina obecnému zastupiteľstvu najneskôr do 6 mesiacov po uplynutí príslušného hodnotiaceho obdobia. Základnými podkladmi pre prípravu hodnotenia sú monitorovacie správy Priorít a Cieľov aj monitorovacie správy projektov realizovaných v rámci príslušného Plánu rozvoja. Výsledky hodnotenia sú podkladom pre rozhodnutie obecného zastupiteľstva pri ďalšom riadení realizácie Plánu rozvoja za účelom dosiahnuť žiaduci pokrok smerom k naplneniu hlavných priorít a cieľov. Výstupom priebežného hodnotenia je **Hodnotiacia správa**.

Následné hodnotenie Plánu rozvoja skúma rozsah, v akom sa využili zdroje, účinnosť a efektívnosť programovania a sociálno-ekonomický vplyv na rozvoj obce. Následné hodnotenie určí faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu vykonávania Plánu rozvoja ako celku a identifikuje osvedčené postupy. Výstupom následného hodnotenia je **Záverečná správa o hodnotení Plánu rozvoja obcí Bara, Borša, Černochove**. Hodnotiace obdobie pri následnom hodnotení predstavuje obdobie celej realizácie Plánu rozvoja. Vypracovanie Záverečnej správy zabezpečí Riadiaca skupina, ktorá ju do 6 mesiacov od ukončenia platnosti Plánu rozvoja predkladá obecnému zastupiteľstvu na vedomie.

Hodnotiacia správa a Záverečná správa o hodnotení nemajú predpísanú presnú formu, k náležitostiam správ patrí: aké obdobie hodnotí, akú úroveň Plánu hodnotí (Ciele, Opatrenia, Aktivity), aký bol očakávaný, želaný výsledok, plánovaný termín realizácie, rozpočet vnútorných aj externých

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **BARA, BORŠA, ČERNOCHOV**

zdrojov a aký je skutočný výsledok. Správa by mala v závere analyzovať dôvody nesplnených očakávaní a navrhnúť efektívny spôsob nápravy – aktualizáciu Plánu rozvoja, v prípade ukončenia jeho platnosti navrhnúť pri ďalšom schvaľovaní iné priority a ciele. Zo správy má byť zrejmé kto ju pripravil, na základe akého monitorovania a ďalších vstupných informácií. Správu berie obecné zastupiteľstvo na vedomie.

Tabuľka Časový harmonogram monitorovania a hodnotenia Plánu rozvoja

HODNOTENIE	ČASOVÝ PLÁN	PERIODICITA/DŮVODY
PRIEBEŽNÝ MONITORING	2016, 2017, 2019, 2021	z dôvodu aktualizácie Plánu rozvoja
OPERATÍVNY MONITORING	podľa realizácie projektov	
PRIEBEŽNÉ HODNOTENIE ČASTI PLÁNU ROZVOJA	2016, 2017, 2019, 2021	
AD HOC MIMORIADNE HODNOTENIE	podľa potreby	pri značnom odklone od stanovených priorít a potreby iných cieľov
ZÁVEREČNÉ HODNOTENIE	v závere platnosti Plánu rozvoja	

Zdroj: vlastné spracovanie

26. KOMUNKÁCIA PLÁNU ROZVOJA

Starostovia ako reprezentanti obcí budú dohliadať na zverejnenie hodnotiacich správ pre obyvateľov a ďalšie zainteresované subjekty na verejnej časti obecného zastupiteľstva „svojej“ obce a prostredníctvom web stránky samosprávy obce, aby mala verejnosť pravidelné priebežné informácie o stave implementácie Plánu rozvoja, o realizácii prebiehajúcich projektov ako aj informácie o možnostiach získania nenávratných finančných prostriedkov v rámci partnerstva s obcou. Za komunikáciu s poslancami aj s verejnosťou je zodpovedný starosta obce.

27. AKČNÝ PLÁN NA ROKY 2016 - 2017

Tabuľka Akčný plán 2016 - 2017

OPATRENIE, AKTIVITA	TERMÍN (ROK)	ZODPOVEDNÝ	FINANCOVANIE
PRIORITA 1			
Opatrenie 1.1.3 Vytvorenie podmienok bezpečného života obyvateľov obcí, ochrany ich majetku aj ochrany majetku obcí			
Aktivita Vybudovanie a modernizácia kamerového systému vo verejných priestoroch obcí, kamerové monitorovanie centier obcí aj odľahlých častí obcí a cintorínov	2016 - 2017	obce, starostovia	s využitím podpory grantov a nenávratných finančných prostriedkov; finančná účasť obce max 5%
Opatrenie 1.3.4 Zlepšovanie vybavenosti a podporovanie využiteľnosti školy, zavádzanie progresívnych foriem výučby a praktických zručností			
Aktivita Rozširovanie a modernizácia vybavenosti školy a predškolských zariadení, nákup interaktívnych didaktických pomôcok pre školu	2016 - 2017	obce, starostovia	s využitím podpory grantov a nenávratných finančných prostriedkov; finančná účasť obce max 5%
Opatrenie 1.3.5 Rozvoj záujmovej činnosti, športových aktivít a kultúrnych podujatí			
Aktivita Výstavba, modernizácia a údržba telocvične pre žiakov	2016 - 2017	obce, starostovia	s využitím podpory grantov a nenávratných finančných prostriedkov;

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **BARA, BORŠA, ČERNOCHOV**

			finančná účasť obce max 5%
PRIORITA 2			
Opatrenie 2.2.1			
Výstavba, rozvoj a modernizácia technickej infraštruktúry			
Aktivita Výstavba, rekonštrukcia, modernizácia a rozširovanie kanalizačného potrubia v obciach	2016 - 2017	obce, starostovia	s využitím podpory grantov a nenávratných finančných prostriedkov; finančná účasť obce max 5%
Aktivita Výstavba, rekonštrukcia, modernizácia a rozširovanie čističiek odpadových vôd v obciach	2016 - 2017	obce, starostovia	s využitím podpory grantov a nenávratných finančných prostriedkov; finančná účasť obce max 5%
Opatrenie 2.3.3			
Zapojenie obcí do riešenia protipovodňových opatrení a ochrany pred následkami klimatických zmien			
Aktivita Spolupráca obcí so zodpovednými inštitúciami na vytváranie protipovodňových opatrení	2016 - 2017	obce, starostovia	s využitím podpory grantov a nenávratných finančných prostriedkov; finančná účasť obce max 5%
Opatrenie 2.3.6			
Obnova a údržba historických a kultúrnych pamiatok, budov a pamätníkov			
Aktivita Rekonštrukcia kaštieľa v obci Borša	2016 - 2017	obce, starostovia	s využitím podpory grantov a nenávratných finančných prostriedkov; finančná účasť obce max 5%
PRIORITA 3			
Opatrenie 3.1.3			
Modernizácia technického a technologického zázemia obecných úradov a online dostupnosť služieb a portálov verejnej správy občanom a podnikateľom			
Aktivita Nákup a modernizácia technického vybavenia a notebookov pre obecné úrady	2016	obce, starostovia	s využitím podpory grantov a nenávratných finančných prostriedkov; finančná účasť obce max 5%
Aktivita Nákup a technické zabezpečenie informačných systémov obcí a ich úradov	2016	obce, starostovia	s využitím podpory grantov a nenávratných finančných prostriedkov; finančná účasť obce max 5%
Aktivita Nákup a tvorba softwaru pre komunikáciu občan – samospráva – podnikateľské subjekty	2016	obce, starostovia	s využitím podpory grantov a nenávratných finančných prostriedkov; finančná účasť obce max 5%
Aktivita Nákup a tvorba aplikačného softwaru na zabezpečenie elektronických služieb pre občanov v obciach	2016	obce, starostovia	s využitím podpory grantov a nenávratných finančných prostriedkov; finančná účasť obce max 5%

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **BARA, BORŠA, ČERNOCHOV**

Aktivita Realizácia vzdelávacích kurzov v oblasti nových informačných technológií a aplikácie nových softwarov pre pracovníkov obcí na obecných úradoch	2016	obce, starostovia	s využitím podpory grantov a nenávratných finančných prostriedkov; finančná účasť obce max 5%
Opatrenie 3.3.1 Rekonštrukcia infraštruktúry cestovného ruchu			
Aktivita Podpora podnikania a vytvárania služieb v oblasti agroturistiky a vinárstva, agroturistický areál Malá Bara	2016 - 2017	obce, starostovia	s využitím podpory grantov a nenávratných finančných prostriedkov; finančná účasť obce max 5%

Zdroj: obce Bara, Borša, Černochoch, 2015

E. FINANČNÁ ČASŤ

Zdroje financovania Cieľov, Opatrení a Aktivít, definovaných v Pláne rozvoja obcí Bara, Borša, Černochoch tvoria dôležitú časť dokumentu. Finančný plán je reálnym odrazom schopnosti obcí realizovať konkrétne Aktivity a tým aj životaschopnosti celého dokumentu. Náročnosť viacerých plánovaných aktivít predpokladá viaczdrojové financovanie.

Aktuálna legislatíva umožňuje pre regionálny rozvoj využívať okrem vlastných zdrojov (rozpočet obce) aj zdroje zo štátneho rozpočtu vrátane finančných prostriedkov z rozpočtových kapitol ministerstiev, zo štátnych účelových fondov, z prostriedkov fyzických osôb, z prostriedkov právnických osôb, z úverov a príspevkov medzinárodných organizácií i ďalších subjektov. Doplnkovým zdrojom sú finančné prostriedky z Európskej únie.

Plán rozvoja obcí Bara, Borša, Černochoch je rozvojovým dokumentom obcí. Obce v nadväznosti na strategickú, programovú aj finančnú časť tohto dokumentu každoročne pripravujú svoj rozpočet (jednoročný aj viacročný) tak, aby bola každá jednotlivá obec pripravená finančne zvládnuť plánované aktivity, aj v súvislosti s Akčným plánom na daný rok a s využitím možností externých zdrojov. Plán rozvoja obcí je strednodobým rozvojovým dokumentom. Obce pri jeho schvaľovaní zobrali do úvahy fakt, že z dôvodu strednodobosti (do roku 2022) nie je možné finančnú časť plánovaných aktivít čo do objemu plánovaných finančných prostriedkov presne vymedziť, len rámcovo predpokladať. Spresňujúci finančný plán je preto dynamicky sa vyvíjajúcou časťou Plánu rozvoja. Do jeho finálnej podoby vstupujú viaceré faktory, predovšetkým miera inflácie a vývoj cien prác a tovarov všeobecne. Obce Bara, Borša a Černochoch sa každoročne budú zodpovedne v rámci prípravy rozpočtu obcí venovať aj rozsahu objemu kapitoly pre aktivity vyplývajúce z Plánu rozvoja obcí. Finančné manažovanie aktivít tak bude každoročne pripravené v reálnom objeme možností a potrieb. Zodpovedný prístup s ambíciou naplniť očakávané Ciele Plánu rozvoja deklarujú obce rámcovým rozpočtom k jednotlivým Opatreniam.

OPATRENIE	TERMIN REALIZÁCIE	CELKOVÝ OBJEM*	VLASTNÉ ZDROJE	VEREJNÉ ZDROJE*	ÚVEROVÉ ZDROJE*	SÚKROMNÉ ZDROJE*
1.1.1 Využívanie ekonomických a legislatívnych nástrojov a podpora výhodných podmienok pre domácich podnikateľov, farmárov a vinárov	2018	100 000	max. 5%	95 000	0	0
1.1.2 Zvyšovanie kvality života obyvateľov a dostupnosti bývania v obciach	2019 - 2020	3 000 000	max. 5%	2 850 000	0	0
1.1.3 Vytvorenie podmienok bezpečného života obyvateľov obcí, ochrany ich majetku aj ochrany majetku obcí	2016 - 2017	30 000	max. 5%	28 500	0	0

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **BARA, BORŠA, ČERNOCHOV**

1.1.4 Podpora aktívnej činnosti mimovládnych organizácií, spolkov a združení	2018	50 000	max. 5%	47 500	0	0
1.2.1 Rozvoj aktívnej politiky trhu práce, posilnenie sociálnej inklúzie a rovnosti príležitostí na trhu práce	2018 - 2020	30 000	max. 5%	28 500	0	0
1.2.2 Zvýšenie kvalifikácie pracovnej sily vstupujúcej na trh práce	2018 - 2020	30 000	max. 5%	28 500	0	0
1.3.1 Budovanie zázemia sociálneho zabezpečenia v obciach	2018 - 2019	3 000 000	max. 5%	2 850 000	0	0
1.3.2 Modernizácia a rozvoj základnej infraštruktúry služieb	2018 - 2022	100 000	max. 5%	95 000	0	0
1.3.3 Stabilizácia siete predškolských a školských zariadení v obciach	2019 - 2020	60 000	max. 5%	57 000	0	0
1.3.4 Zlepšovanie vybavenosti a podporovanie využiteľnosti škôl, zavádzanie progresívnych foriem výučby a praktických zručností	2016 - 2017	10 000	max. 5%	9 500	0	0
1.3.5 Rozvoj záujmovej činnosti, športových aktivít a kultúrnych podujatí	2016 - 2017	80 000	max. 5%	76 000	0	0
1.3.6 Podpora miestnych kultúrnych, spoločenských a folklórnych tradícií	2018 - 2022	45 000	max. 5%	42 750	0	0
2.1.1 Zlepšovanie dopravnej infraštruktúry obcí	2018 - 2022	600 000	max. 5%	570 000	0	0
2.1.2 Rozvoj dopravnej obslužnosti obcí	2020 - 2022	60 000	max. 5%	57 000	0	0
2.1.3 Zlepšenie vzhľadu obcí a zvyšovanie atraktivity verejných priestranstiev	2018 - 2019	60 000	max. 5%	57 000	0	0
2.2.1 Výstavba, rozvoj a modernizácia technickej infraštruktúry	2016 - 2017	2 000 000	max. 5%	1 900 000	0	0
2.2.2 Podpora ekologického nakladania s odpadom	2018	500 000	max. 5%	475 000	0	0
2.3.1 Podpora úsporného nakladania s energiami a využívanie obnoviteľných zdrojov energie	2018 - 2022	200 000	max. 5%	190 000	0	0
2.3.2 Ochrana podzemných a povrchových vôd	2018 - 2022	150 000	max. 5%	142 500	0	0
2.3.3 Zapojenie obcí do riešenia protipovodňových opatrení a ochrany pred následkami klimatických zmien	2016 - 2017	30 000	max. 5%	28 500	0	0
2.3.4 Revitalizácia pôdy a riečnych systémov v obciach	2019 - 2020	50 000	max. 5%	47 500	0	0
2.3.5 Obnova a údržba poľných ciest a zelene v krajine	2018 - 2019	30 000	max. 5%	28 500	0	0
2.3.6 Obnova a údržba historických a kultúrnych pamiatok, budov a pamätníkov	2016 - 2017	100 000	max. 5%	95 000	0	0

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **BARA, BORŠA, ČERNOCHOV**

3.1.1 Stabilizácia existujúcich podnikateľov, podpora ich rozvoja a motivácia nových podnikateľov	2018 - 2020	30 000	max. 5%	28 500	0	0
3.1.2 Zvyšovanie informovanosti a využívanie programov rozvoja malého a stredného podnikania	2018 – 2020	30 000	max. 5%	28 500	0	0
3.1.3 Modernizácia technického a technologického zázemia obecných úradov a online dostupnosť služieb a portálov verejnej správy občanom a podnikateľom	2016	100 000	max. 5%	95 000	0	0
3.2.1 Stabilizácia a rozvoj vinárskej produkcie a poľnohospodárskej produkcie a výroby v obciach	2018 - 2019	60 000	max. 5%	57 000	0	0
3.2.2 Podpora rozvoja vinárstva	2018 - 2019	30 000	max. 5%	28 500	0	0
3.2.3 Stabilizácia odbytu vinárskej produkcie, poľnohospodárskych produktov a výrobkov a podpora remeselných dvorov a služieb	2018 - 2022	200 000	max. 5%	190 000	0	0
3.3.1 Rekonštrukcia infraštruktúry cestovného ruchu	2016 - 2017	100 000	max. 5%	95 000	0	0
3.3.2 Propagácia obcí	2018 - 2022	50 000	max. 5%	47 500	0	0
3.3.3 Podpora podnikateľských aktivít a služieb v cestovnom ruchu	2018 - 2022	50 000	max. 5%	47 500	0	0

*Uvádzané v €

Zdroj: obce Bara, Borša, Černochovo, 2015

Finančná náročnosť Plánu rozvoja obcí Bara, Borša, Černochovo počas jeho platnosti a predpokladaný objem vlastných zdrojov počas jednotlivých rokov deklaruje ambície obcí a ich reprezentantov zabezpečiť rozvoj a zlepšiť podmienky života svojich občanov.

Tabuľka Indikatívny rozpočet - sumarizácia

	ROK							
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	SPOLU
L'UDIA A KVALITA ŽIVOTA*	60 000	60 000	1 699 000	3 079 000	1 579 000	29 000	29 000	6 535 000
TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA A ŽIVOTNÉ PROSTREDIE*	1 065 000	1 065 000	735 000	260 000	235 000	210 000	210 000	3 780 000
EKONOMICKEÝ ROZVOJ A RIADENIE OBCE*	150 000	50 000	125 000	125 000	80 000	60 000	60 000	650 000

*Uvádzané v €

Zdroj: vlastné spracovanie

ZÁVER

Schválený Plán rozvoja obcí je otvorený dokument, ktorý sa môže dopĺňať o nové aktivity a opatrenia, respektíve, môžu sa niektoré aktivity a opatrenia rušiť. Služí ako rozvojový dokument pre všetky obce, ale zároveň tak isto slúži ako rozvojový dokument pre obce aj jednotlivu. Vykonateľnosť jednotlivých aktivít, opatrení a dosiahnutie stanovených cieľov bude závisieť od mnohých faktorov. Najkritickejšim prvkom je finančná náročnosť jednotlivých priorít. Dôležitým faktorom sú aj komplikované vlastnícke vzťahy v jednotlivých obciach. Pridanou hodnotou pri realizácii jednotlivých aktivít je aktívne zapojenie obyvateľov do rozvoja obcí. Realizátorom Plánu rozvoja obcí nie sú len samotné obce, ale aj obyvatelia, miestni podnikatelia, záujmové skupiny a aj štátna správa, preto popri financovaní z rozpočtu obcí sa pri jednotlivých opatreniach počíta s viacdrojovým financovaním.

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **BARA, BORŠA, ČERNOCHOV**

Realizáciu Plánu rozvoja riadi manažment a reprezentanti jednotlivých obcí. Riadenie realizácie je založené na orgánoch obcí. Raz ročne reprezentanti obcí priebežne vyhodnotia realizáciu Plánu rozvoja a Akčných plánov na daný rok. Zároveň dohodnú Akčné plány na najbližší rok.

Plán rozvoja obcí – ako strednodobý dokument – je možné kedykoľvek aktualizovať. Cieľom aktualizácie je identifikovanie vývojových tendencií a udalostí v obciach a ich využitie k aktualizácii tak, aby nedošlo k zásadnej zmene vízie, priorit a cieľov. Z dôvodu stability je doporučené prípadnú aktualizáciu prevádzať v určitých časových intervaloch v nadväznosti na ročné hodnotenie. Komplexná aktualizácia Plánu rozvoja sa bude realizovať pred ukončením platnosti súčasného dokumentu.

Plán rozvoja obcí je uverejnený na webových stránkach jednotlivých obcí a je tak prístupný obyvateľom, podnikateľom aj širokej verejnosti.

Plán rozvoja obcí Bara, Borša a Černochovoverieši a ani neovplyvňuje životné prostredie.

SCHVÁLENIE PLÁNU ROZVOJA OBCÍ

DOKUMENT	PLÁN ROZVOJA OBCÍ BARA, BORŠA, ČERNOCHOV ŠTRUKTÚRA DOKUMENTU: ÚVOD: táto časť dokumentu obsahuje obsah dokumentu podľa jednotlivých kapitol, stručný popis kontextu vzniku a chronológie prípravy PRO, stručné zhrnutie východiskových koncepčných dokumentov týkajúcich sa vymedzeného územia a stručný popis inštitucionálneho a časového zabezpečenia spracovania PRO; ANALYTICKÁ ČASŤ: táto časť dokumentu obsahuje komplexnú analýzu súčasného stavu územia; je členená na ANALÝZU VNÚTORNÉHO PROSTREDIA, ANALÝZU VONKAJŠIEHO PROSTREDIA, vyhodnotenie rozpracovaných investičných a neinvestičných projektov a zhodnotenie súčasného stavu územia (SWOT); STRATEGICKÁ ČASŤ: táto časť dokumentu obsahuje víziu územia, formuláciu a návrh stratégie, a výber a popis strategických cieľov v jednotlivých oblastiach rozvoja; PROGRAMOVÁ ČASŤ: táto časť dokumentu obsahuje konkrétne opatrenia a projekty vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám a súbor ukazovateľov výsledkov a dosahov vrátane východiskových a cieľových hodnôt; REALIZAČNÁ ČASŤ: je zameraná na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie programu rozvoja obcí, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja s ustanovením merateľných ukazovateľov, vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja formou akčných plánov; FINANČNÁ ČASŤ: obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnu a organizačnú stránku realizácie programu rozvoja obcí; ZÁVER: obsahuje finalizáciu dokumentu a jeho predloženie na schválenie;
SPRACOVANIE	FORMA SPRACOVANIA: Plán rozvoja obcí je spracovaný „na kľúč“ s podporou reprezentantov obcí. Pri spracovaní Plánu rozvoja je použitá kombinácia expertnej a komunitnej metódy, kde návrhy častí Plánu rozvoja boli doplňované, pripomienkované starostami s cieľom dosiahnuť maximálnu dohodu o rozvoji obcí. Zdrojom informácií boli obecné úrady, Štatistický úrad, Katastrálny úrad a ďalšie. Spracovatelia vychádzali z poznatkov od manažmentu obcí, využili získané iniciatívne návrhy zo stretnutí s riadiacou skupinou a s pracovnou skupinou. Plán rozvoja obcí je v súlade s koncepčnými dokumentmi vyšších územných celkov aj v súlade s aktuálnou legislatívou. OBDOBIE SPRACOVANIA: Plán rozvoja obcí bol spracovaný v období júl 2015 – november 2015 RIADIACI TÍM: Pozostáva z troch členov a k príprave Plánu rozvoja sa členovia riadiaceho tímu stretli 5x. PRACOVNÁ SKUPINA: Pozostáva zo 6 členov a k príprave Plánu rozvoja sa členovia pracovnej skupiny stretli 6x. NÁKLADY NA SPRACOVANIE: Plán rozvoja obcí bol spracovaný v nadväznosti na Zmluvy o dielo medzi obcami Bara, Borša, Černochovo a spracovateľom za dohodnutú cenu za dielo.
PREROKOVANIE	Plán rozvoja obcí bol prerokovaný a pripomienkovaný na zhromaždení poslancov a starostov obcí dňa: 12. 11. 2015

PLÁN ROZVOJA OBCÍ **BARA, BORŠA, ČERNOCHOV**

SCHVÁLENIE	Plán rozvoja obcí bol schválený obecnými zastupiteľstvami obcí nasledovne: Bara dňa: 14. 12. 2015 Borša dňa: 8. 12. 2015 Černochovo dňa: 16. 12. 2015
-------------------	--

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

PHSR – Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja

PRO – Plán rozvoja obcí